

**Seisukohad arvamustele ja ettepanekutele
konkurentsiseaduse ja teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõule 609 SE**

22.05.2025

Laekunud arvamus	Eelnõu algataja (JDM) seisukoht
Konkurentsiameti 08.05.2025 kiri nr 1-7/2025/25-042-2	
1. märkus: KonkS § 63¹ (Taotlus) Arvestades 8. peatüki ümbernimetamist ja muudatusi KonkS §-le 63¹ järgnevat paragrahvides ei ole üheselt mõistetav, millisele taotlusele või milliste haldusmenetluste puhul säte kohaldub. Konkurentsiamet leiab, et säte võiks kohalduda nii koondumistega seotud riikliku ja haldusjärelevalve menetlustes kui ka konkurentsijärelevalvemenetlustes. Eelnõu põhjal võib järeldada, et konkurentsijärelevalvemenetluse algatamiseks esitatav taotlus peab vastama nii KonkS § 63¹ kui ka § 78¹⁵ toodud nõuetele, mh taotluse võib esitada isik, kelle õigusi keelatud teo toimepanemine osaliselt puudutab, taotlus peab olema kirjalik ja allkirjastatud, taotluses tuleb märkida nii HMS § 14 lg-s 3 kui ka KonkS § 78¹⁵ lg-s 2 nimetatud andmed. Samas tekitab selline sätete paljusus mitmeti mõistetavust ja segadust, millele viitab ka alljärgnev.	<u>Toetame</u> Toetame eelnõu struktuuri muutmist sellisel viisil, et oleks selge, millised sätted kohalduvad konkurentsijärelevalvemenetlusele ning millised – riiklikule- ja haldusjärelevalvele (koondumiste kontrolli reeglite täitmise üle).
2. märkus: KonkS § 63² (Taotluse läbi vaatamata jätmine) ja § 78¹⁶ (Taotluse lubatavus) KonkS § 63² loetleb taotluse läbi vaatamata jätmise tingimused. Sättes ei ole täpsustatud, millisele taotlusele või millise menetlusega seotud taotlusele säte kohaldub. KonkS § 63¹ kohta toodud tagasisidest võib järeldada, et KonkS § 63² peaks sarnaselt KonkS §-le 63¹ kohalduma nii koondumistega seotud riikliku ja haldusjärelevalve menetlustes kui ka konkurentsijärelevalvemenetlustes. Samas, KonkS § 78¹⁶ lg 2 kohaselt võib konkurentsijärelevalvemenetluse algatamiseks esitatud taotluse (KonkS § 78¹⁵) jätta läbi vaatamata lisaks HMS-is sätestatule ka KonkS § 78¹⁶ lg-s 2 sätestatud juhtudel. Selline sõnastus seab kahtluse alla KonkS § 63² kohaldumise ka konkurentsijärelevalvemenetlustes. Konkurentsiamet leiab, et ka konkurentsijärelevalvemenetluse algatamiseks esitatud taotluse puhul peab Konkurentsiametil säilima võimalus jätta taotlus läbi vaatamata, kui sama asi on Euroopa Komisjoni menetluses või samas asjas on Euroopa Komisjoni otsus (KonkS § 63² lg 1 p 2); taotlejat ei ole võimalik taotluses sisalduva teabe põhjal tuvastada (KonkS § 63² lg 1 p 3); taotluses on puudused ning taotleja on jätnud need Konkurentsiameti antud tähtajaks kõrvaldamata (KonkS § 63² lg 1 p 4); sama asi on teise liikmesriigi konkurentsiasutuse	<u>Toetame</u> Toetame eelnõu struktuuri muutmist sellisel viisil, et oleks selge, millised sätted kohalduvad konkurentsijärelevalvemenetlusele ning millised – riiklikule- ja haldusjärelevalvele (koondumiste kontrolli reeglite täitmise üle).

menetluses või samas asjas on teise liikmesriigi konkurentsiasutuse otsus (KonkS § 63 ² lg 2).	
3. märkus: KonkS § 63³ (Menetluse peatamine) Konkurentsiametile jääb arusaamatuks, miks on KonkS § 63 ³ lg-t 1 muudetud selliselt, et Konkurentsiametil on edaspidi õigus menetlus peatada vaid konkurentsijärelevamenetluse puhul. Konkurentsiamet teostab ka edaspidi mh riiklikku ja haldusjärelevamet koondumiste üle ning menetluste peatamine võib olla vajalik ka viimati nimetatud menetlustes.	Toetame Toetame eelnõuga KonkSi lisatava § 63 ³ lõikesse 1 muudatuse sisse viimist, mille tulemusena on selge, et Konkurentsiametil on kirjeldatud olukorras õigus peatada nii konkurentsijärelevamenetlust, kui ka riikliku- ja haldusjärelevamenetlust.
4. märkus: KonkS § 63⁴ (Menetluse lõpetamine) ja § 78²⁹ (Konkurentsijärelevamenetluse lõpetamine) KonkS § 78 ²⁹ lg 1 kohaselt lõpeb konkurentsijärelevamenetlus konkurentsijärelevameedet kohaldava otsuse kättetoimetamisega või menetluse lõpetamisega samas peatükis sätestatud muul alusel. KonkS § 78 ²⁹ paikneb 92 . peatükis ning KonkS § 63 ⁴ paikneb 8. peatükis. Selliselt võib tekkida arusaam, nagu KonkS § 63 ⁴ ei kohalduks konkurentsijärelevamenetlustes. Ettepanek sõnastada sätted selgemalt, et oleks aru saada, et KonkS §-s 63 ⁴ ja § 78 ²⁹ lg-s 1 toodud menetluse lõpetamise alused kohalduvad konkurentsijärelevamenetlustes samaaegselt.	Toetame Toetame eelnõu struktuuri muutmist sellisel viisil, et oleks selge, millised sätted kohalduvad konkurentsijärelevamenetlusele ning millised – riiklikule- ja haldusjärelevale (koondumiste kontrolli reeglite täitmise üle).
5. märkus/ettepanek: KonkS § 78¹³ lg 2 haldusmenetluse erisused Lisaks eelnevale on Konkurentsiameti hinnangul vastuoluline KonkS § 78 ¹³ lg 2, mille kohaselt on konkurentsijärelevamenetlus haldusmenetlus, millele kohaldatakse haldusmenetluse seadust käesolevas peatükis (peatükk 9 ²) sätestatud erisustega. Sellest sättest saab Konkurentsiamet aru, et konkurentsijärelevamenetlusele kohaldatakse HMS-i ja, kui esineb erisusi, siis KonkS 9 ² . peatükki. Arvestades, et konkurentsijärelevamenetlustes tuleb arvestada KonkS 9 ² . peatükis toodud erisustega, jääb tahes-tahtmata mulje, nagu ülejäänud KonkS-is toodud erisused konkurentsijärelevamenetlustes ei kohalduks. Nagu ülal juba mainitud, ei nõustu Konkurentsiamet sellise käsitlemisega. <u>Konkurentsiamet palub seadusandjal selgelt väljendada, mis nõuded millises menetluses kohalduvad, et välistada või vähemalt vähendada võimalikke kohtuvaidlusi sätete kohaldumise osas ja Konkurentsiameti ressursi kurnamist kohtuvaidlustes.</u>	Toetame Toetame eelnõu struktuuri muutmist sellisel viisil, et oleks selge, millised sätted kohalduvad konkurentsijärelevamenetlusele ning millised – riiklikule- ja haldusjärelevale (koondumiste kontrolli reeglite täitmise üle).
6. märkus: Uurimismeetmed konkurentsijärelevamenetlustes ja väärteomenetlustes	Ei toeta Selgitame, et isegi juhul, kui kohus on mistahes menetluses eelnevalt läbiotsimiseks loa andnud, ei saa asjaomase loa olemasolu garanteerida tõendite lubatavust – kui läbiotsimise käigus on kohtu loast hälbitud või

Eelnõu seletuskirja kohaselt on konkurentsijärelevamenetlus ja väärteomenetlus üksteisest eraldiseisvad – neid võib läbi viia paralleelselt või üksteisele järgnevalt, samuti ei peaks ühe menetluse läbiviimine otseselt sõltuma teise läbiviimisest, st teatud olukordades võib asjakohane olla ainult konkurentsijärelevamenetlus ja teatud olukordades vaid väärteomenetlus. Saab nõustuda seletuskirjas tooduga, et konkurentsijärelevamenetlus ja väärteomenetlus peavad olema üksteisest eraldiseisvad, samas on seal ka kirjas, et need menetlused on siiski omavahel seotud. Esineb vastuolu või vähemalt ebaselgus eelnõu teksti ja seletuskirja vahel. Konkurentsijärelevamenetlus ja väärteomenetlus ei pruugi teineteisele eelne da järgne da. Konkurentsiameti hinnangul ei ole eelnõus piisavalt arvestatud sellega, et konkurentsijärelevamenetluse eelnemine väärteomenetlusele ei ole alati mõistlik või vajalik ning väärteomenetlusele ei pea igal juhul eelnema konkurentsijärelevamenetlust. KonkS § 73¹⁸ lg 8 kohaselt võib KonkS §-ides 73⁵–73⁸, 73¹⁰ ja 73¹³–73¹⁴ sätestatud väärtegude tõendamisel Konkurentsiamet kasutada konkurentsijärelevamenetluses seaduslikult kogutud tõendeid, mille kohus loeb väärteomenetluses lubatavaks. Eelnõu põhjal jääb selgusetuks, et juhul, kui konkurentsiamet toimetab üksnes väärteomenetlust, siis kas sellisel juhul juhindutakse vaid väärteomenetluse seadustiku sätetest või kohalduvad ka konkurentsiseadusest tulenevad erisused. KonkS § 78²² lg 1 kohaselt on konkurentsijärelevamenetluses uurimismeetmeteks läbiotsimine (Konks § 78²³) ja teabe nõudmine (Konks § 78²⁵). Kui Konkurentsiamet viib läbi konkurentsijärelevamenetluse ning soovib läbi viia läbiotsimise, peab selleks loa andma halduskohus (Konks § 78²⁴). Kui Konkurentsiamet otsustab samas asjas algatada ka väärteomenetluse, peaks ta põhimõtteliselt saama väärteomenetluses tõenditena kasutada ka tõendeid, mille ta sai konkurentsijärelevamenetluse raames läbi viidud läbiotsimise käigus, milleks andis loa halduskohus. Samas, et väärteomenetluses kasutada konkurentsijärelevamenetluses kogutud tõendeid, peab kohus (maakohus) lubama need väärteomenetluses lubatavaks (Konks § 73¹⁸ lg 8). Kui aga Konkurentsiamet leiab, et konkurentsijärelevamenetluse läbiviimine enne väärteomenetlust ei ole vajalik või mõistlik ning soovib väärteomenetluses läbi viia läbiotsimise, peab ta saama selleks loa maakohtunikult. Seega tuleb Konkurentsiametil põhimõtteliselt hinnata, kummal juhul läbiotsimise käigus kogutud tõendid väärteomenetluses tõenäolisemalt lubatavaks tunnistatakse. See võib viia olukorrani, kus Konkurentsiamet on sunnitud konkurentsijärelevamenetlusi mitte läbi viima (või vähemalt seal mitte läbiotsimist teostama), et tagada väärteomenetluses tõendite lubatavus	läbiotsimisel tõsiselt läbiotsitava õigusi rikutud, võib tõend osutada lubamatuks. Seega peab kohus igal juhul tõendeid hindama.
--	---

(maakohtus maakohtu loaga läbiotsimise tõendid vs maakohtud halduskohtu loaga läbiotsimise tõendid), sest läbiotsimise läbiviimine nii konkurentsijärelevamenetluses kui ka vääртеomenetluses ei ole suure tõenäosusega proportsionaalne. Samas arvestades praegu eelnõu loogikat, ei ole paralleelsete menetluste puhul välistatud.	
7. märkus/ettepanek: Koondumiste kontrolliga seotud riiklik järelevamenetlus ja vääртеomenetlus Seletuskirja kohaselt hakkab KonkS 8. peatükk reguleerima sõltumatu konkurentsiasutuse ehk Konkurentsiameti pädevust ja volitusi konkurentsioiguse kohaldamisel. Sellest võib järeldada, et sõltumatu konkurentsiasutuse pädevus laieneb ka riikliku ja haldusjäreleva teostamisele, mis peamiselt puudutab koondumiste kontrolliga seotud riiklikku järelevamenetlust. Olemasoleva praktika alusel jääb ka selgusetuks, millistes koondumise kontrolli olukordades on võimalik Konkurentsiametil rakendada haldusjäreleva. Konkurentsiamet toob välja, et sellise regulatsiooni puhul jääb Konkurentsiametil menetluste paljususe ning see tekitab täiendava halduskoormuse. Asutusesiseselt peab sellisel juhul olema Konkurentsiametil valmisolek erinevateks menetluste protsessideks, dokumendi mallideks, haldustoimikuteks jne. Ettepanek on menetluste paljususe kaotada ning koondumiste kontrolliga seotud riiklikud järelevamenetlused viia läbi konkurentsijärelevamenetluses.	Ei toeta Direktiivi kohaldamisalas on ainult ELTL artiklites 101 ja 102 sätestatud rikkumised (Eestis vastavalt KonkS 2. ja 4. peatükid). Koondumiste kontrolliga seotud rikkumised jäävad neist sätetest väljapoole, seetõttu ei oldud neid algusest peale eelnõu osana kavandatud. Koondumiste kontrolliga seotud järelevamenetluste üleviimist konkurentsijärelevamenetluse regulatsiooni alla võib kaaluda, kuid see vajab eelnevat mõjuanalüüsi, väljatöötamiskavatsust ja selle huvigruppidega kooskõlastamist. Praeguses kiireloomulises eelnõu menetluses ei ole selle ettepanekuga tegelemine võimalik.
8. märkus: KonkS § 73¹⁹ lg 1 (Leebuse kohaldamine) Eelnõu põhjal on keerukas mõista, kuidas leebuse kohaldamise regulatsioon paigutub konkurentsiseaduse mõistes, kas tegemist on eraldi haldusmenetlusega või liigitub see konkurentsijärelevamenetluse alla. Võib järeldada, et leebuse taotluse (sealhulgas lihtsustatud leebuse taotluse või leebuse järjekoha taotluse) esitamisega algab eraldiseisev haldusmenetlus, sest vääртеomenetluse kohustuslikuks eelduseks ei ole eelnõu järgi konkurentsijärelevamenetluse läbi viimine. Seetõttu ei saa eeldada, et leebuse taotluse menetlemine oleks alati osaks konkurentsijärelevamenetlusest. Kui leebuse taotlus on eraldiseisev haldusmenetlus, siis ei ole eelnõu põhjal üheselt arusaadav, milline on leebuse kohaldamise taotluse menetlemise haldustegevuse liik ja millised uurimismeetmed on sellele rakendatavad (kui üldse on). Samuti, milline on sel juhul isiku õigus leebuse kohaldamise taotluse rahuldamisest või rahuldamata jätmisest vaidlustada ja milline on halduskohtu kontrolli ulatus.	Toetame Toetame muudatuse sisse viimist, mille tulemusena on selge, et leebuse puhul on tegemist eraldi haldusmenetlusega; samuti toetame leebuse kohaldamise taotluse menetlemise haldustegevuse liigi täpsustamist.

Eelnõust on raskesti mõistetav, kuidas toimub keelatud teo tuvastamine immuniteedi saanud leebusetaotleja puhul. Varasemalt lõpetati immuniteedi saanud leebusetaotleja suhtes kriminaalmenetlus prokuratuuri määrusega. Seletuskirja järgi eelnõukohase KonkS § 73¹⁹ lg 1 alusel ei vormistata immuniteedi andmist konkurentsijärelevamenetluses ettevõtja suhtes menetluse lõpetamisena ja Konkurentsiamet peab ka väärtetoimetusest immuniteedi saanud leebusetaotleja suhtes tuvastama keelatud teo toimepanemise.	
9. märkus: KonkS § 73¹⁹ lg 4 (Leebuse kohaldamine) KonkS § 73¹⁹ lg 4 järgi leebusetaotleja suhtes väärtetoimetuse alustamata jätmise käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud alusel ei välista tema kartellis osalemise tuvastamist konkurentsijärelevamenetluses või teiste kartellis osalejate suhtes toimivas väärtetoimetuses. Sättest tuleneb justkui Konkurentsiametil on õigus mitte kohustus kartellis osalemist tuvastada ka immuniteedi saanud leebusetaotleja puhul. Seda toetab ka seletuskirja kommentaar sama sätte lõikele 1 sõnakasutuses “saab tuvastada”. Siiski seletuskirja kommentaarist sätte KonkS § 73¹⁹ lg 2 tuleneb, et Konkurentsiamet peab ka immuniteedi saanud leebusetaotleja suhtes tuvastama keelatud teo toimepanemise (seletuskiri, lk 44-45). Ettepanek on eelnõus selgemalt sätestada, et see on imperatiivne säte.	Ei toeta Leebuse kohaldamise puhul on selge, et kui ettevõtja või ettevõtjate ühendus taotleb Konkurentsiametilt leebuse kohaldamist, siis ühtlasi tunnistab ta sellega ametile ka oma osalemist keelatud teo toimepanemises. Sellest lähtuvalt ei ole Konkurentsiameti poolt selle isiku keelatud teo toimepanemises osalemise tuvastamine klassikalises mõttes „õigus“ ega „kohustus“, vaid pigem on see leebuse kohaldamise loogiline tagajärg.
10. märkus: KonkS § 78¹ lg 2¹; 2³ (Leebuse kohaldamise taotlus) Eelnõu eristab kolme liiki leebuse kohaldamise taotlusi vastavalt KonkS § 78¹ lg 2¹ ja 2³ : leebuse taotlus, lihtsustatud leebuse taotlus, leebuse järjekoha taotlus. Eelnõust ega seletuskirjast ei järeldu, milline haldustegevuse liik taotluse menetlemisele kohaldub või kas leebuse taotluse menetlemine on osaks konkurentsijärelevamenetlusest. Eelnõu avaliku kooskõlastuse järgses redaktsioonis on täpsustatud lubatavaks tunnistatud konkurentsijärelevamenetluse alustamise taotluse järgset menetluse lõpetamist kui haldusaktiga menetluse lõpetamist. Menetluse lõpetamise haldustegevuse liik on riiklikus järelevamenetluses olnud vaidlusaluseks küsimuseks (kolleegiumi otsused asjas nr 3-19-509 p 19, nr 3-3-1-65-16, p 16; 3-3-1-44-10, p 13). Eelnõu annab isikule õiguse taotluse esitamiseks ka leebuse kohaldamise või kohustuste heakskiitmise puhul. Eelnõus on loodud eraldi säte konkurentsijärelevamenetluse alustamise taotluse nõuete jaoks, kuid kehtima jääb ka kehtiva seaduse § 63¹, mis viitab haldusmenetluse seadusele. Sellele lisanduvad konkreetse sätte nõuded (nagu leebuse taotluse	Toetame Toetame muudatuse sisse viimist, mille tulemusena on selge, et leebuse puhul on tegemist eraldi haldusmenetlusega; samuti toetame leebuse kohaldamise taotluse menetlemise haldustegevuse liigi täpsustamist.

puhul). Menetlusosalisele võib normide paljususe puhul jääda arusaamatuks, millest taotlust esitades lähtuda. Taotluse alusel algatatud konkurentsijärelevamenetluse puhul on haldustegevuse liik määratud. Ühtse praktika huvides võiks haldustegevuse liik olla sel juhul eelnõus läbivalt määratletud.	
11. märkus: KonkS § 78¹ lg 5 p 4 (Leebuse kohaldamise taotlus) Eelnõu § 78¹ lõike 5 punkt 4 järgi teeb leebusetaotleja viivitamata oma kulul täielikku, pidevat ja heauskset koostööd Konkurentsiametiga kuni konkurentsijärelevamenetluse lõpuni. Leebuse taotleja saab immuniteedi vaid juhul, kui täidetud on kõik KonkS § 78¹ lõikes 5 sätestatud leebuse kohaldamise tingimused (sh tingimus, et leebusetaotleja teeb viivitamata omal kulul täielikku, pidevat ja heauskset koostööd Konkurentsiametiga kuni konkurentsijärelevamenetluse lõpuni) (vt seletuskiri, lk 45). Kui leebuse kohaldamise kohustuslik tingimus on, et leebusetaotleja teeb koostööd konkurentsijärelevamenetluse lõpuni, ei saa eeldada menetluste täielikku lahusust. Selle tõlgenduse põhjal ei oleks võimalik leebust taotleda isikul, kelle suhtes on alustatud väärteomenetlus ilma eelneva konkurentsijärelevamenetlusega. See seab ebavõrdsesse olukorda leebusetaotleja, kelle suhtes on algatatud konkurentsijärelevamenetlus ja võidakse algatada väärteomenetlus võrdluses taotlejaga, kelle suhtes on algatatud vaid väärteomenetlus. Eelnõu eesmärk on olnud anda võimalus leebust taotleda ka alanud väärteomenetluses läbi väärteomenetluse lõpetamise sätete. Ettepanek on sõnastada säte vormis, kus leebuse taotlemine ei nõua, et väärteomenetlusele eelneks konkurentsijärelevamenetlus. Kui seadusandja mõte on olnud, et leebuse taotluse esitamisega algab igal juhul konkurentsijärelevamenetlus, siis seda võiks eelnõus täpsustada.	<u>Toetame</u> Toetame muudatuse sisse viimist, mille tulemusena on selge, et leebusetaotleja on kohustatud tegema Konkurentsiametiga täielikku, pidevat ja heauskset koostööd mistahes tema poolt toimepandud keelatud teo suhtes toimetatava menetluse lõpuni (olgu selleks, kas konkurentsijärelevalve- või väärteomenetlus või mõlemad).
12. märkus/ettepanek: KonkS § 78³⁰ (Kohustuse võtmise heakskiitmine) KonkS § 78³⁰ lg 2 ja 3 järgi saab isik enne või pärast etteheidete tegemist taotleda kohustuse võtmise heakskiitmist. Seletuskirja järgi, kui isik soovib kohustusi võtta, peab ta esitama sellekohase taotluse. Taotluses peab väljenduma selle esitanud isiku või isikute tõeline tahe kohustusi võtta (seletuskiri, lk 123). Eelnõust ei selgu, milline on kohustuse võtmise heakskiitmise puhul haldustegevuse liik. Ettepanek on seda eelnõus või seletuskirjas täpsustada.	<u>Toetame</u> Toetame muudatuse sisse viimist, mille tulemusena on selge, milline on kohustuse heakskiitmise puhul haldustegevuse liik.
13. märkus: KonkS 78³² (Paranduslik makse)	<u>Toetame</u>

Paranduslik makse ja kokkuleppe sõlmimine. Eelnõust ei selgu, mis haldustegevuse liigiga on tegemist. Juhul kui tegemist on haldusmenetlusega, jääb selgusetuks, kas tegemist on toiminguga või haldusakti menetlusega. Kui kokkuleppe sõlmimisele peaks kohalduma mõni muu regulatsioon, siis palume seadusandja täpsustust.	Toetame muudatuse sisse viimist, mille tulemusena on selge, milline on parandusliku makse määramise puhul haldustegevuse liik.
14. märkus: KonkS 78³⁵(Sunniraha määr ja kohaldamise kord) Eelnõu eristab sunniraha kahes mõistes: senine sunniraha §-is 57¹ ja eelnõu järgi loodav viivissunniraha regulatsioon §-is 78³⁵. Senise sunniraha rakendamise praktika järgi nõutakse sunniraha sisse menetlustoimingutega ja sunniraha tasumise nõue on menetlustoiming (kolleegiumi otsus asjas nr 3-3-1-72-14, p 11). Täitedokumendiks on ettekirjutus, milles on isikule pandud kohustus. Viivissunniraha puhul on eelnõu järgi täitedokumendiks sunniraha rakendamise akt, mis on ühtlasi haldusakt. Kuna sunniraha rakendamise akt on määratletud haldusaktina, siis ei selgu eelnõust ühemõtteliselt, kuidas viivissunniraha suhestub ülejäänud sunniraha üldpõhimõtetega. Riigikohus on varasemalt pidanud sunniraha rakendamist ebaproportsionaalseks olukorras, kus isikul ei ole võimalik talle pandud kohustust täita (kolleegiumi otsus asjas nr 3-3-1-31-15, p 18). Viivissunniraha puhul ei ole täitedokumendiks enam esialgne ettekirjutus vaid sunniraha rakendamise akt. Eelnõust ei tulene täpselt, kuidas toimub uue regulatsiooni järgi sunniraha rakendamine ja sissenõudmine.	Ei toeta § 78³⁵ lõige 6 sätestab, et sunniraha rakendamise akt on sunniraha sissenõudmise aluseks olev haldusakt täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 11 tähenduses. Seega leiame, et eelnõu ei ole vaja selles osas täiendada.
15. märkus: Mõisted ettevõtja, kartell, salajane kartell ja sunniga kallutanud on eelnõus ebaselged.	Toetame Toetame eelnõu mõistete täpsustamist.
16. märkus: Teave, dokumendid, selgitused Eelnõuga kavatakse kustutada kehtivast seadusest KonkS § 59, mille kohaselt on Konkurentsiametil õigus isikult nõuda dokumente. Eelnõu seletuskirja kohaselt on KonkS § 59 eesmärk saavutatav, rakendades KonkS § 57, KorS § 30 ja VVS § 752 lg 1 p 1. Konkurentsiamet sellega ei nõustu.	Toetame Toetame muudatuse sisse viimist, mille tulemusena KonkS § 59 ei tunnistataks kehtetuks.
17. märkus/ettepanek: KonkS § 73⁵ sõnastus on mitmeti mõistetav. Sõnastuse järgi § 16 sätestab turgu valitseva seisundi kuritarvitamise keelu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 102 rikkumise eest. Ettepanek sõnastuseks: „<i>Ettevõtja poolt käesoleva seaduse § 16 või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 102 rikkumise eest.</i>“	Ei toeta Praegune eelnõu sõnastus on normitehniliselt korrektne.

KonkS § 73 ⁵ lg 2 – eraldi jäänud juriidilise isiku karistamise alus, kuigi järelevalvealuseks isikuks on edaspidi juriidiline isik. Ettepanek § 73 ⁵ lg 2 kehtetuks tunnistada.	
18. märkus/ettepanek: KonkS 73 ¹³ on mitmeti mõistetav. Ettepanek sõnastuseks: „Ettevõtja poolt käesoleva seaduse § 4 või Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 rikkumise eest.“.	Ei toeta Praegune eelnõu sõnastus on normitehniliselt korrektne.
19. märkus: Paragrahv § 73 ¹⁷ sätestatud kohustus, et juriidiline isik peab tasumiseks nõudma rahalist panust oma liikmetelt, jääb üldiseks. Puudub selge arusaam, kuidas hakatakse rakendama. Samuti puudub tagajärg kui seda kohustust ei täideta. Lõike 2 sõnastus, et trahvi tasumist ei saa nõuda, jääb arusaamatuks. Trahvi määrab maakohus, kuid jääb selgusetuks, kuidas saab trahvi tasumist juriidiline isik edasi nõuda ja kas on põhjendatud trahvi tasumise mittenõudmise otsustamine panna juriidilisele isikule.	Toetame osaliselt Toetame eelnõuga KonkSi lisatava § 73 ¹⁷ lõike 1 täpsustamist, ei toeta sama paragrahvi lõike 2 muutmist. § 73 ¹⁷ lõige 2 reguleerib ettevõtjate ühenduse ja selle liikmete sisesuhet – võimalikke vaidlusi ühenduse ja liikmete vahel saavad nad lahendada tsiviilkorras, Konkurentsiamet ei ole selle vaidluse osapool.
20. märkus/ettepanek: Ettepanek sõnastada sama paragrahvi lõige 2 viimase lause väljend <i>aktiivselt eemaldanud</i> arusaadavamaks ja selgemaks. Lisaks ei ole hetkel arusaadav kellel on tõendamiskoormis aktiivselt eemaldanud mõiste sisustamisel ja hindamisel.	Ei toeta § 73 ¹⁷ lõige 2 reguleerib ettevõtjate ühenduse ja selle liikmete sisesuhet – võimalikke vaidlusi ühenduse ja liikmete vahel saavad nad lahendada tsiviilkorras, Konkurentsiamet ei ole selle vaidluse osapool.
21. märkus: KonkS 73 ¹⁸ lg 8 viimane lause viitab füüsilise isiku väärtemenetlusele. Jääb selgusetuks, et miks seda on soovitud eristada ja kuidas läheb see kokku põhimõttega, et keelatud tegu tuvastatakse ettevõtja suhtes.	Ei toeta Viidatud sättes on mõeldud füüsilist isikut, kes tegutseb ettevõtjana KonkS § 2 tähenduses.
22. märkus: KonkS § 78 ²³ ja 78 ³³ lg 5 vale viide sunniraha rakendamisel, õige § 78 ³⁵ .	Toetame Toetame eelnõus viidete parandamist.
23. ettepanek: Ettepanekud Konkurentsiameti õiguste täiendamiseks	Ei toeta Esitatud ettepanekuid võib kaaluda, kuid see vajab eelnevat mõjuanalüüsi, väljatöötamiskavatsust ja viimase huvigruppidega kooskõlastamist. Praeguses kiireloomulises eelnõu menetluses ei ole nende ettepanekutega tegelemine võimalik.
24. ettepanek: Ettepanekud Konkurentsiameti uurimismeetmete täiendamiseks	Ei toeta Esitatud ettepanekuid võib kaaluda, kuid see vajab eelnevat mõjuanalüüsi, väljatöötamiskavatsust ja viimase huvigruppidega kooskõlastamist. Praeguses kiireloomulises eelnõu menetluses ei ole nende ettepanekutega tegelemine võimalik.
Eesti Advokatuuri 08.05.2025 kiri nr 1-8/300-1	

1. märkus/ettepanek: Eelnõu § 78¹⁹ lg 4. Sätte kohaselt ei või advokaati teabenõudega kohustada andma Konkurentsiametile teavet ega juurdepääsu teabele, millele laieneb advokaadi kutsesaladuse kaitse advokatuuriseaduse §-s 45 ja § 43 lõikes 2 sätestatud ulatuses, välja arvatud siis, kui advokaati, advokaadibüroo töötajat või advokatuuri töötajat kahtlustatakse keelatud teo toimepanemises ning on alust arvata, et kutsesaladust sisaldavad andmed on seotud konkurentsijärelevamenetlusega. Advokatuuri varasema Justiits- ja Digiministeeriumile esitatud seisukoha kohaselt on sätte tekst alates sõnadest „välja arvatud...” arusaamatu, vastuolus seletuskirjaga ning peaks välja jääma. Justiits- ja Digiministeerium on kooskõlastustabelis advokatuurile vastanud, et märkust ei arvestata - ehkki kutsesaladus, võib advokaatide ja nende klientide vaheline suhtlus olla asjakohane tõendusmaterjal nt järelevamenetluses, kus menetluse esemeks on advokaadibüroode omavaheline hinnakokkulepe. Välistus, mida advokatuur nimetab arusaamatuks, puudutab just seda olukorda. Advokatuur teeb ettepaneku § 78¹⁹ lg 4 sõnastada järgmiselt: „Advokaati ega advokaadibürood ei või teabenõudega kohustada andma Konkurentsiametile teavet ega juurdepääsu teabele, millele laieneb advokaadi kutsesaladuse kaitse advokatuuriseaduse §-s 45 ja § 43 lõikes 2 sätestatud ulatuses.“	Ei toeta Eelnõu § 78¹⁹ lg 4 on kooskõlas Euroopa Kohtu konkurentsioiguse valdkonna praktikaga. Säte ei ole kavandatud selleks, et selle alusel saaks uurida võimalikke advokaadibüroode vahelisi keelatud kokkuleppeid. Juhul, kui tegemist on konkurentsioiguse rikkumisega, mis leidis aset õigusteenuste osutamise turul, siis kohalduvad sellisele rikkumisele ja sellega seotud järelevaaluksustele/menetlusallustele isikutele üldised eelnõu sätted. § 78¹⁹ lg 4 on eelnõusse sellisena kavandatud selle pärast, et advokaati võib, teatud juhtudel käsitada kartelli „vahendajana“, seega vastavalt „kahtlustada“ keelatud teo toimepanemises. EK asjas <i>AC-Treuhand v komisjon</i> (C-194/14 P) jõudis EK järeldusele, et advokaati võib kartelli toimepanemise eest vastutusele võtta ka siis, kui ta tegeles n-õ kartelli õigusliku nõustamisega oma kutsetegevuse raames (st ei tegutsenud kartellis osalejatega samal kaubaturul). Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et EÜ artikli 81 lõike 1 (nüüd ELTL artikli 101 (1)) sõnastus viitab üldiselt kõigile kokkulepetele ja igasugusele kooskõlastatud tegevusele, mis kas horisontaalsetes või vertikaalsetes suhetes kahjustavad konkurentsist ühisturult, sõltumata sellest, millisel turul pooled tegutsevad, ja ka sellest, et asjaomase korralduse tingimused puudutavad neist ainult ühe äritegevust (otsuse p 35). Seega, kui advokaadi osutatud teenuste eesmärk oli just täiesti teadlikult viia ellu vastavaid konkurentsivastaseid eesmärke, siis vastutab advokaat kartelli eest täpselt samamoodi nagu kartellis osalenud ettevõtjad. Advokaat peab mh oma kutsetegevuse raames arvestama, et tema tegevus võidakse tunnustada liidu õiguse konkurentsieeskirjadega vastuolus olevaks, arvestades eelkõige mõistete „kokkulepe“ ja „kooskõlastatud tegevus“ Euroopa Kohtu praktikast tulenevat laia ulatust. Seda järeldust kinnitab ka Euroopa komisjoni halduspraktika. Nimelt, juba komisjoni 17. detsembri 1980. aasta otsuses 80/1334/EMÜ EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohase menetluse kohta (<i>IV/29.869 – Itaalia valatud klaas</i>) (EÜT L 383, lk 19) asus komisjon seisukohale, et nõustamisteenust pakkuv ettevõtja, kes on osalenud kartellikokkuleppe rakendamises, on rikkunud EÜ artikli 81 lõiget 1 (nüüd ELTL artikkel 101 (1)). Ükski hilisem otsus ei võimalda väita, et komisjon oleks taganenud niisugusest tõlgendusest selle sätte kohaldamisalale. Seaduse selline sõnastus, mille tulemusena saaks kartelli nõustanud ja vahendanud advokaat tänu kutsesaladuse privileegi eranditeta kohaldumisele
--	---

	pääseda vastutusest ei oleks eelnõu algataja hinnangul koosõlas õigusriigi põhimõtetega ja ka direktiivi eesmärkidega.
2. märkus/ettepanek: Eelnõu § 78²³ lg 5 Säte näeb ette Konkurentsiameti õiguse kohustada järelevalvealust isikut läbiotsimise käigus või pärast läbiotsimist ning enne seda, kui Konkurentsiamet asub pitseeritud teabekandjal oleva teabega tutvuma, märkima ära käesoleva seaduse § 78²² lõikes 3 nimetatud konfidentsiaalse teabevahetuse, advokaadi kutsesaladusega kaitstud teabe ja teabe, mis ilmselgelt ei ole asjakohane keelatud teo tuvastamiseks, läbiotsimiselt kaasa võetud või kopeeritud andmekandjalt, andes selleks mõistliku tähtaja. Isik märgib konfidentsiaalse ja ilmselgelt asjakohatu teabe Konkurentsiameti ettenähtud korras, eristades märgitava teabe võimalikult täpselt ning esitades igal üksikjuhul selgituse asjaolude kohta, millega seoses ta käsitleb teavet konfidentsiaalsena või ilmselgelt asjakohatuna. Isiku poolt teabe läbivaatamise juures viibides esitatud taotlused teabe märkimiseks asendavad järelevalvealuse isiku kohustuse teave eelnevalt märkida. Advokatuuri varasema Justiits- ja Digiministeeriumile esitatud seisukoha kohaselt on advokatuur sätet mõistnud nii, et sättes kirjeldatud viisil märgistatud teavet võib advokaat n-ö keelata vaadata ning kui Konkurentsiamet soovib antud infot näha, peab Konkurentsiamet seda ise kohtult taotlema. Antud tõlgenduse osas ei ole ministeerium tagasisidet andnud. Advokatuur juhib tähelepanu, et seletuskirjas on toodud, et põhjendatult konfidentsiaalseks või ilmselgelt asjakohatuks ära märgitud teave arvatakse tõendite hulgast välja ning Konkurentsiamet ei tohi sellega tutvuda. Tekib aga põhjendatud küsimus, kuidas tehniliselt vm viisil tagatakse, et märgistatud teavet Konkurentsiamet ei näe? Näiteks juhtudel, mil ühes dokumendis on osaliselt märgistatud ning osaliselt märgistamata teave. Seletuskiri peaks kirjeldama kasutatavaid mehhanisme märgistatud teabe kaitseks.	Ei toeta Sätte eesmärk on tagada, et konfidentsiaalselt ja ilmselgelt asjakohatut teavet ei kasutataks menetluses tõenditena. Praktikas ei ole, aga, võimalik tagada olukorda, kus menetlejal ei oleks tehniliselt võimalik ka päriselt sellist teavet näha. Regulatsioon, mille järgi peaks Konkurentsiamet iga kord teabega tutvumiseks taotlema kohtult loa, ei ole mõistlik ja võib tuua kaasa sellise regulatsiooni kuritarvitamist (kus nt kogu teavet märgistataksegi kas konfidentsiaalseks või ilmselgelt asjakohatuks); samuti suurendada ebamõistlikult bürokraatiat ja kohtute halduskoormust.
3. märkus/ettepanek: Eelnõu § 78²³ lg 7 Säte näeb ette, et Konkurentsiamet kaasab läbiotsimisse kohaliku omavalitsuse esindaja, kui läbiotsimisele allutatud isik ei ole kohal ja tema kohale kutsumine käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 5 sätestatu kohaselt ei ole võimalik või tulemuslik. Advokatuur on varasemas Justiits- ja Digiministeeriumile esitatud seisukohas rõhutanud, et advokaadibüroo läbiotsimise puhul on advokatuuri esindaja kohal viibimine kohustuslik. Ministeeriumi tagasiside antud osas puudub. Advokatuur mõistab läbiotsimist üldiselt käsitlevat §-i 78²³ viisil, et advokaadi valduse läbiotsimise osas	Toetame Toetame muudatuse sisse viimist, mille tulemusena on selge, et eelnõuga KonkSi lisatava § 78²³ lõiget 7 ei kohaldata advokaadibüroo läbiotsimisele.

rakendub erinormina § 78²³ lõige 2 ning lõige 7 sellest tulenevalt ei kohaldu. Õigusselguse ning mitmeti mõistetavuse vältimiseks palume seletuskirja lõike 7 osas täiendada ning selgitada, et advokaadi valduse läbiotsimisel peab alati olema kaasatud advokatuuri esindaja, st. kohaliku omavalitsuse esindaja kaasatud ei ole. Lisaks juhime tähelepanu, et sättes toodud lõike 3 punkti 5 viite asemel peaks olema viide lõike 4 punktile 5 – eelnõu numeratsioon on eelnõu muutmise käigus muutunud.	
Eesti Advokatuuri konkurentsioiguse komisjoni 08.05.2025 kiri	
Üldised kommentaarid	Ei toeta Eelnõu algataja on Advokatuuri konkurentsioiguse komisjoni poolt esitatud üldistele kommentaaridele juba Riigikogu-eelsel eelnõu menetluses korduvalt vastanud ja oma seisukohti selgitanud (vt seletuskirja lisa 1 Ettepanekute ja märkuste tabel). Eelnõu algataja jätkuvalt ei toeta üldiste kommentaaridena pakutud eelnõu muudatusi.
1. ettepanek: Eelnõu § 1 punkt 24 kustutada. Selgitus: Kavandavad KonkS § 73⁷ (olulist vahendit omava ettevõtja kohustuste täitmata jätmise) ja § 73⁸ (raamatupidamise erinõude täitmata jätmise) ei seonu ECN+ direktiivi ülevõtmisega. Tegemist on konkurentsiseaduses sätestatud Eesti õiguse erikoosseisudega. Samuti ei ole rikkumistel võrreldavat kahjulikku mõju ühiskonnale, majandusele ja konkurentsile, mis õigustaks asjaomaste rikkumiste suhtes ECN+ direktiivile vastava range menetluse läbiviimist ning rahatrahvi ülemmäära 10% ettevõtja kogukäibest sätestamist. Eelnevat eriti raamatupidamise erinõudega seotud sätte osas. Olulist vahendit omava ettevõtja kohustuste täitmata jätmise koosseisu täitmise võib tuua kaasa märkimisväärselt vähetähtsam rikkumine kui turgu valitseva seisundi kuritarvitamine. Veelgi enam raamatupidamise erinõude (KonkS § 181) täitmata jätmise eest samaväärse (kui turgu valitseva seisundi kuritarvitamine) sanktsiooni ettenägemist ei saa õigustada väidetega, et eelneva kaudu on isikul võimalik turgu valitseva seisundi kuritarvitamist varjata. Õigusriigi põhimõttega ei sobitu kaudne järeldus, et võimalik raamatupidamislik eksimus on tegelikkuses tahtlik konkurentsioiguse rikkumise varjamine. Veelgi enam ei saa selle pinnalt järeldada konkurentsioiguse rikkumise enda toimepanemist. Eelnõu järgselt on Konkurentsiametil laiad volitused andmete kogumiseks, mis omakorda võimaldab tulevikus tõendada võimalikku rikkumist. Ka ei ole Eesti praktikas teada kaasuseid, kus viidatud norme oleks praktikas rakendatud, sh on Konkurentsiamet ka võimalike olulise vahendi omajatega seotud küsimusi menetlenud konkurentsioiguslike üldnormide alusel. Muudatuse tulemina	Ei toeta KonkS § 73⁷ (olulist vahendit omava ettevõtja kohustuste täitmata jätmise) on vahetult seotud direktiiviga. Direktiivi eesmärk on parandada Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELTL“) artiklite 101 ja 102 tulemuslik kohaldamine, et tagada siseturul moonutamata konkurents. „Olulist vahendit omava ettevõtja kohustused ja nende täitmata jätmise“ on osa ELTL artikli 102 kohaldamisalast. Tegemist on nii turule siseneva ettevõtjate, kui ka tarbijate huvides vaatest väga olulise konkurentsioigusliku koosseisuga. Eesti väikest majandust arvestades on tähtis tagada, et erinevatel turgudel ei tekiks n-ö „pudelikaela“ (<i>bottle-neck</i>) olukordi, kus mõni oluline vahend, nt infrastruktuur, aga ka andmebaas või muu vahend ilma milleta ei ole turule sisenemine ja sellel turul teenuste osutamine sisuliselt võimalik, ei ole uutele teenusepakkujatele kättesaadav. Advokatuuri konkurentsioiguse komisjoni väide, et olulist vahendit omava ettevõtja kohustuste täitmata jätmise koosseisu täitmise võib tuua kaasa märkimisväärselt vähetähtsam rikkumine kui turgu valitseva seisundi kuritarvitamine on eksitav – vastupidi, on Euroopa Komisjoni olulise vahendiga seotud menetlused päädinud märkimisväärselt suurte trahvidega (<i>ABB and GE (2010), Microsoft (2004-2013), Alcatel-Lucent and Huawei (2015) jt</i>). Ettevõtjal on olulisele vahendile juurdepääsu piiramise kaudu seega võimalik vaba turgu moonutada sama kui intensiivselt kui mitte intensiivsemalt nagu muul viisil turgu valitsevat seisundit kuritarvitades. Eeltoodust lähtudes sätestati Eestis juba aastal 2001 olulist vahendit omava ettevõtja mõiste, tema kohustused ja vastutus nende kohustuste rikkumise eest erisätetena (kehtiva KonkSi § 14, § 15, § 18, § 73⁷) ehk eraldati need muid

kohaldusid hetkel kehtivad rahatrahvide ülemmäärad – KonkS § 73⁷ lg 2 – juriidilisele isikule kuni 400 000 eurot ja KonkS § 73⁸ lg 2 – juriidilisele isikule kuni 32 000 eurot. Kommentaar: alternatiivselt võiks kaaluda konkurentsiseadusest §§ 73⁷ ja 73⁸ eemaldamist tervikuna. Antud normide praktiline tähtsus on seni olnud küsitav ega ole näha ka nende koosseisude tähtsuse kasvu tulevikus.	monopoolses seisus ettevõtja kohustusi puudutavatest põhisätetest (kehtiva KonkSi § 13, § 16, § 73⁵). Kehtiva õiguse kohaselt ei ole antud koosseis seega kaetud turgu valitseva seisundi kohustuste rikkumist puudutavate sätetega. Turgu valitsevat seisundit puudutavate üldsätete laiendamist ja olulist vahendit puudutavate erisätete kaotamist võib kaaluda, kuid tegemist oleks väga olulise seadusandja otsusega, millele peaks kindlasti eelnema mõjuanalüüs, väljatöötamiskavatsus ja selle huvigruppidega kooskõlastamine. Praeguses eelnõu menetluses ei ole võimalik antud küsimust lahendada. Kuna ELTL järgi on olulist vahendit puudutavad kohustused osa artiklist 102, siis juhul kui trahvimäär antud koosseisu eest ei oleks sama, mis turgu valitseva seisundi kuritarvitamist puudutava põhikoosseisu eest, ei oleks direktiiv selles osas korrektselt üle võetud – see päädiks Euroopa Komisjoni poolt Eesti suhtes sisulise rikkumismenetluse alustamisega. Vastupidiselt Advokatuuri konkurentsioiguse komisjoni arusaamale, et direktiivi kohaldamisalas on ainult ELTL artiklid 101 ja 102 ehk siseturгу mõjutavad konkurentsioiguse rikkumised, sätestab direktiivi põhjenduspunkt 3 selgelt, et „Praktikas kohaldab enamik liikmesriikide konkurentsiasutusi ELi toimimise lepingu artiklitega 101 ja 102 samal ajal ka liikmesriigi konkurentsioigust. Käesolev direktiiv, mille eesmärk on tagada, et liikmesriikide konkurentsiasutustel oleks ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 tulemuslikuks kohaldamiseks vajalikud sõltumatuse tagatised, vahendid ning täitmise tagamise ja trahvimise volitused, mõjutab seetõttu paratamatult ka liikmesriigi konkurentsioigust, kui liikmesriikide konkurentsiasutused seda paralleelselt kohaldavad. Lisaks sellele ei tohiks liikmesriigi konkurentsioiguse kohaldamine liikmesriikide konkurentsiasutuste poolt liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada võivate kokkulepete, ettevõtjate ühenduste otsuste või kooskõlastatud tegevuste suhtes kaasa tuua tulemust, mis erineks sellest, milleni liikmesriigi konkurentsiasutus jõuaks, kohaldades liidu õigust määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 3 lõike 2 kohaselt. Seetõttu on liikmesriigi konkurentsioiguse ja liidu õiguse paralleelse kohaldamise puhul ülimalt tähtis, et liikmesriikide konkurentsiasutustel on samad sõltumatuse tagatised, vahendid ning täitmise tagamise ja trahvimise volitused, mis on vajalikud kindlustamaks, et ei jõutaks eri tulemustele.“.
--	---

	§ 73⁸ (raamatupidamise erinõude täitmata jätmine) on seotud direktiivi kohaldamisalas oleva põhikoosseisu ehk ELTL artikli 102 (ja Eestis KonkS § 14, 14, § 15, § 18, § 73⁷) eesmärkidega. Muudatus karistusmääras on vajalik, et tagada reaalne võimalus kontrollida oluliste vahendite üle kontrolli omava ettevõtja kohustuste täitmist ja vältida olukorda, kus ettevõtjal oleks võimalik kuritarvituste eest mitte vastutada vaid seetõttu, et ta oma raamatupidamise kohustuse täitmata jätab.
2. ettepanek: Muuta eelnõu § 1 punktiga 26 lisatava § 73¹⁸ lõikeid 1-2, 4-6 ja 8 ning sõnastada need järgmiselt: „(1) Käesoleva seaduse §-des 73⁶–73¹² sätestatud väärtegade aegumistähtaeg on kolm aastat.“ Selgitus: vt ülal muudatusettepanekut 1) – nimetatud koosseisude suhtes ei ole põhjendatud ka viieaastase aegumistähtaaja kohaldamine. „(2) Käesoleva seaduse §-des 73⁵ ja 73¹³-73¹⁴ sätestatud väärtegade aegumistähtaeg on viis aastat. Nimetatud väärtegade aegumine peatub väärtetohtumenetluse ajaks, samuti selle keelatud teo suhtes teise liikmesriigi konkurentsiasutuse või Euroopa Komisjoni menetluse ajaks alates menetlusaluse isiku teavitamisest esimesest ametlikust uurimistoimingust kuni vastava menetluse lõpetamiseni. Isikut ei tohi väärtetos siiski süüdi mõista ega karistada, kui väärteto lõpuleviimisest kuni selle kohta tehtud kohtuotsuse jõustumiseni on möödunud selle teo aegumistähtjaks sätestatud viie aasta võrra pikem aeg. Selgitus: muudatus esimeses lauses on tehniline muudatus, mis seondub sama paragrahvi 1 lõike muudatusega. Teise lause muudatuse eesmärgiks on viia aegumise peatumise regulatsioon kooskõlla ECN+ direktiivi art 29 lõigetega 1-2. Eelkõige, eelnõu praeguse sätte kohaselt ei peatuks aegumine teise liikmesriigi/Euroopa Komisjoni menetluse ajaks, vaid menetluse lõpetamisest kuni selle jõustumiseni. Arusaadavalt on ECN+ art 29 lg 1 tekstiosa „täitmise tagamise menetlus“ mõistetud valesti – selle all mõeldakse ELTL-i art 101/102 täitmise tagamise menetlust ehk konkurentsioiguse rikkumise menetlust ennast. Vastavalt on inglisekeelses originaaltekstis kasutatud tekstiosa „enforcement proceedings“. „(4) Käesoleva seaduse §-des 73⁵ -73⁶, 73¹⁰ ja 73¹³-73¹⁴ sätestatud väärtegused arutab maakohus.“ Selgitus: vt ülal muudatusettepanek 1) – nimetatud koosseisude suhtes (kui ECN+ direktiivi n-ö ülekuuldavalt Eesti õigusesse ülevõtmisest hoidutakse) ei ole põhjendatud ka konkurentsiväärtetomenetlustele kohalduva menetluskorra (sh nn kohtuliku trahvimenetluse) kohaldamine.	Toetame osaliselt - lõike 1 kohta vt kommentaari esimese ettepaneku kohta; - lõige 2 – direktiivis nimetatakse „täitmise tagamiseks“ ja inglise keeles „enforcement proceedings“ läbivalt menetlust konkurentsireeglite täitmise üle (vt nt „konkurentsionormide täitmise tagamine“, „ühetaoline täitmise tagamine“). Direktiivi artiklis 2 punktis 9 on sätestatud ka vastav mõiste: „täitmise tagamise menetlus“ – menetlus, mille viib ELi toimimise lepingu artikli 101 või 102 kohaldamiseks läbi konkurentsiasutus kuni nimetatud konkurentsiasutus teeb menetluse lõpetamiseks käesoleva direktiivi artiklis 10, 12 või 13 osutatud otsuse, kui tegu on liikmesriigi konkurentsiasutusega, või kuni ta teeb määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklis 7, 9 või 10 osutatud otsuse, kui tegu on komisjoniga, või kuni konkurentsiasutus ei ole jõudnud järeldusele, et tal puudub asja edasiseks menetlemiseks alus. Seega mõeldud on liikmesriigi konkurentsiasutuse või komisjoni menetlus selle algusest kuni menetluse lõpetava otsuseni. - lõike 4 kohta vt kommentaari esimesele ettepaneku kohta; - lõige 5 – toetame osaliselt. Kohustuse võtmise heakskiitmine konkurentsijärelevalvemeetme eesmärk on tagada, et ettevõtja poolt toime pandud rikkumine (mis on sellistel juhtudel tihedalt seotud selle ettevõtja struktuuri või turul käitumisega) ei saaks jätkata ega korduda. Kohustuse võtmine, aga, ei tähenda, et Konkurentsiametil ei peaks olema õigust määrata ettevõtjale juba aset leidnud rikkumise eest rahatrahvi. Direktiiv sellist õigust ei piira – Advokatuuri konkurentsioiguse komisjoni poolt viidatud artikli 12 (1) teise lause mõte on, <u>et konkurentsiasutus ei tohiks siis lisaks kohustuse heakskiitmisele määrata ettevõtjale ka muid konkurentsijärelevalvemeetmeid.</u> Siinkohal ei peeta, aga, silmas trahvimise õiguse piiramist.

„(5) Väärteomenetlust ei alustata ja alustatud väärteomenetlus lõpetatakse lisaks väärteomenetluse seadustiku § 29 lõikes 1 toodud alustele ka juhul, kui 1) konkurentsijärelevalvemenetlus lõpetati käesoleva seaduse §-s 78³¹ sätestatud kokkuleppega, milles järelevalvealuse isikuga lepitati kokku parandusliku makse tasumises; 2) ettevõtja suhtes otsustati kohaldada leebust ja ei esine käesoleva seaduse § 73¹⁹ lõikes 3 nimetatud asjaolusid; 3) konkurentsijärelevalvemenetluses kiidetakse heaks ettevõtja poolt kohustuste võtmine käesoleva seaduse § 78³⁰ lõike 4 kohaselt. Selgitus: Ettevõtja poolt kohustuse võtmise heakskiitmine peab olema kohustuslik väärteomenetluse lõpetamise alus (mitte Konkurentsiameti diskretsiooniotsus). ECN+ direktiiv nõuab, et kohustuse heakskiitmise järgselt ettevõtja suhtes enam meetmeid ei võeta (sh ei määrata rahatrahvi). Täpsemalt sätestab ECN+ direktiivi art 12(1), et: /.../ Such a decision /.../ shall conclude that there are no longer grounds for action by the national competition authority concerned. Selguse huvides, kui kohustuse võtmisega soovitakse siiski ettevõtjat ka rahaliselt nn karistada, on kohustuse võtmise heakskiitmine võimalik siduda nn parandusliku makse regulatsiooniga – st kohustuse võtmisel lepitakse ka nn trahvisummas kokku. Vajadusel oleme valmis antud osas muudatusettepaneku välja pakkuma (hetkel oleme sellest hoidunud). Eraldiseisvalt, kui siiski säilitatakse võimalus kohustuse võtmise järgselt väärteomenetlust läbi viia (ja ettevõtjale rahatrahvi kohaldada) peaks kohustuse võtmine olema vähemalt sätestatud kergendava asjaoluna – st tegemist peab olema trahvisumma vähendamise kohustusliku alusega. „(6) Väärteomenetluse võib käesolevas seaduses sätestatud väärteo suhtes jätta alustamata ja konkurentsiamet võib alustatud väärteomenetluse lõpetada lisaks väärteomenetluse seadustikus toodud alustele, kui Konkurentsiameti hinnangul ei ole väärteomenetluse toimetamine konkurentsionormide täitmise tagamise seisukohalt prioriteetne.“ Selgitus: tehniline muudatus- mis seondub eelneva muudatusega – kohustuse võtmise heakskiitmine sätestatakse kohustusliku väärteomenetlust välistava asjaoluna. „(8) Käesoleva seaduse paragrahvides 73⁵ -73⁶ , 73¹⁰ ja 73¹³-73¹⁴ sätestatud väärtegade tõendamisel on Konkurentsiametil lubatud kasutada ka konkurentsijärelevalvemenetluses seaduslikult kogutud tõendeid, mille kohus loeb väärteomenetluses lubatavaks. Teise liikmesriigi konkurentsiasutuse kogutud tõendid on väärteomenetluses lubatavad, kui neid kogudes ei ole rikutud Eesti konkurentsijärelevalvemenetluse põhimõtteid. Füüsilise isiku	Sellist lähenemist ei toeta ka Euroopa Komisjoni menetlused – komisjon võib samas menetluses nii kiita heaks kohustused kui ka määrata keelatud teo toime pannud ettevõtjale trahvi. Küll aga, toetame kohustuse võtmise heakskiitmise sätestamist karistust kergendava asjaoluna. - lõiked 6 ja 8 – vt eelmised kommentaarid (pakutud muudatusi seega ei toetata).
---	---

väärteoasjas ei ole lubatud tema süü tõendamisel kasutada teavet, mille see füüsiline isik oli sunnitud avaldama vastusena teabenõudele.“ Selgitus: tehniline muudatus, mis seondub muudatuseettepanekuga 1) – kuivõrd nimetatud koosseisude suhtes ei ole põhjendatud ECN+ direktiivi kohase menetluse (sh kohtuliku trahvimenetluse) kohaldamine, ei kohaldu nende suhtes ka tõendite ülekandumist lubav säte.	
3. ettepanek: Muuta eelnõu § 1 punktiga 46 lisatava § 78¹⁴ lõiget 6 ja sõnastada see järgmiselt: „(6) Kui käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 2–3 nimetatud konkurentsijärelevamenetluse lõpetamise alus on ära langenud, võib Konkurentsiamet omal algatusel või haldusmenetluse seaduse § 44 lõikes 1 sätestatud tingimustel menetlusosalise taotluse alusel menetluse uuendada.“ Selgitus: Eemaldatakse prioriteetide alusel lõpetatud menetluse uuendamise võimalus. Eelnev oleks topeltkaristamise keeluga (PS § 23 lg 3) vastuolus, kuna vastav menetluse lõpetamise otsus on käsitatav asjas tehtava lõpliku lahendina. Sama seisukohta on väljendanud ka õiguskantsler. Ka oleks tegemist nn ülekuldamisega (gold-plating) – ECN+ direktiiv (art 4(5) nõuab, et Konkurentsiametil oleks võimalus prioriteetide alusel menetlus alustamata jätta. See ei nõua, et prioriteetide alusel lõpetatud menetlusi uuesti alustada saama peaks. Seega ei saa ka vastuolu PS-ga õigustada väidetega EL-i õiguse ülemlikkusest. Õigusrahu saavutamise huvides on mõistlik vältida olukordi, kus pärast menetluse lõpetamist jääks kehtvalt alles võimalus, et sama isiku osas ja samas asjas jätkataks menetlusega.	Ei toeta Prioriteetide seadmise õigus ei tähenda oportuuniteedi põhimõtte rakendamist. Oportuuniteedi põhimõtte on tuntud süüteomenetlustest ning see hõlmab endas õigust teatud rikkumisi kindlate eelduste olemasolul mitte menetleda (nt avaliku menetlushuvi puudumine ja isiku süü ei ole suur). Oportuuniteedi põhimõtte on mõeldud kohaldama minevikus toimepandud rikkumistele. Prioriteetide seadmise fookus on teine. Prioriteetidid ei ole mõeldud kohaldama üksnes minevikus toimunud rikkumiste menetlemisel, vaid ka käimasolevate (st vältavate) rikkumiste menetlemisel. Vältavate rikkumiste menetlemine on korrakaitse olemusega. Seetõttu on prioriteetide seadmise jaoks hoopis oluline küsimus, milline menetlus on teatud ajahetkel teise(te) käimasolevate menetlus(te) suhtes olulisem. Prioriteetidid ei ole alus ütlemaks, et teatud liiki, laadi või ulatust omavaid konkurentsirikkumisi üldse ja jäädavalt ei menetleta. See oleks vastuolus riigi tuumikfunktsiooniga tagada korrakaitse, täpsemalt tagada vaba turg (vt PS § 31). Prioriteetide seadmise õigus võimaldab Konkurentsiametil küll teatud ajahetkel tegeleda tema KonkS § 78¹³ lõikest 6 lähtuval hinnangul kõige olulisemate kaasustega, kuid kui Konkurentsiameti ressurss vabaneb ning muid esmatähtsaid menetlusi ei ole, peaks amet prioriteetide alusel kõrvalejätud asju – eelkõige selliseid, kus esialgse hinnangu põhjal esineb vältav konkurentsirikkumine – edasi menetlema.
4. ettepanek: Muuta eelnõu § 1 punktiga 46 lisatava § 78²³ lõikeid 4-6 ja lõikeid 10 ning sõnastada need järgmiselt: „(4) Kui halduskohus on Konkurentsiametile andnud läbiotsimiseks loa, on Konkurentsiametil õigus: 1) ette teatamata siseneda läbiotsimise loas nimetatud kohta ning seal toimetada otsinguid läbiotsimise loas märgitud tõendite leidmiseks; 2) võtta pitseeritult kaasa läbiotsitavas kohas olevaid asitõendite koopiaid, mis on vajalikud keelatud teo toimepanemise tuvastamiseks;	Ei toeta Eelnõus lähtutakse kriminaalmenetluse standardist. Kõrgema standardi kehtestamine ei ole põhjendatud. Sisuliselt nõutakse läbiotsimise puhul rangemat ja koormavamalt korraldust võrreldes isegi kriminaalmenetlustes kasutatavaga. Kui politsei oma kriminaalasjades võtab andmekandjad ära ja reeglina teeb neist koopiaid hiljem oma laboris, siis Konkurentsiamet peaks hakkama iga kord põhjendama, miks ta ei saa eraldada tõendeid andmekandjatelt koha peal. Koha peal kopeerimine nõuaks kordades rohkem nii menetleja kui läbiotsitava aega, raha ja jätaks potentsiaalselt paljud tõendid avastamata,

3) võtta pitseeritult kaasa käesoleva lõike punktis 2 nimetatud asitõendite originaale, kui asitõendite kopeerimine ei ole tehnilistel põhjustel mõistlikult teostatav; 4) kopeerida andmekandjaid ja võtta pitseeritult kaasa andmekandjate koopiad, millel võib olla järelevalvealuse isikuga seotud äri- ja raamatupidamisteave, mis on vajalik keelatud teo toimepanemise tuvastamiseks, kui andmekandjate läbivaatamine Konkurentsiameti ruumides on objektiivselt põhjendatud ning selline jätkamine ei too kaasa kaitseõiguste rikkumist ega kujuta endast ettevõtja õiguste täiendavat kahjustamist, võrreldes sellega, mis kaasneb andmekandjate läbivaatamisega ettevõtja ruumides; 5) võtta pitseeritult kaasa läbiotsitavas kohas olevaid andmekandjate originaale, kui asitõendite kopeerimine ei ole tehnilistel põhjustel mõistlikult teostatav ning on täidetud käesoleva lõike punktis 4 sätestatud tingimused; 6) saada juurdepääs läbiotsimisele allutatud isikule arvutivõrgu vahendusel kättesaadavatele andmetele, kui halduskohus on seda oma loas märkinud, ja läbiotsimisel leitud andmekandjatel olevatele andmetele, ning seal sisalduvat teavet talletada; 7) pitseerida järelevalvealuse isiku äriruumi või selle osa, selles oleva teabekandja või muu eseme enda määratud tähtajaks, samuti keelata läbiotsimisele allutatud isikul käesoleva lõike punktis 3 nimetatud teabe muutmine ja hävitamine ning teabele juurdepääs ja sellele juurdepääsu takistamine; 8) kohustada läbiotsimise käigus järelevalvealust isikut või muud isikut viibima läbiotsimise juures ja nõuda neilt teavet käesoleva seaduse § 78²⁵ tingimustel ja korras, sealhulgas võib Konkurentsiamet isiku kohale kutsuda telefoni teel või muu tehnilise sidevahendi kaudu, andes kohale ilmumiseks piisava ajavaru. Selgitus: Sisuliselt muudetakse üksnes käesoleva lõike punkti 2 – sätestatakse uued punktid 2-5. Teisi punkte sisuliselt ei muudeta. Esiteks, punktides 2-3 sätestatakse põhimõte, et üldjuhul võib Konkurentsiamet kaasa võtta vaid asitõendite (nt raamatupidamisdokumentide) koopiad. Seda põhjusel, et ettevõtjal on originaaldokumente vaja oma äritegevuse tarbeks ning selliselt välditakse põhjendamatuid omandipõhiõiguse riiveid ja ettevõtja majandustegevuse takistamist. Originaalide kaasavõtmine on lubatud juhul, kui kopeerimine ei ole tehnilistel põhjustel teostatav. Selle eesmärk on vältida põhjendamatut tõendite läbiotsimise käigus kaasa võtmist, kui tehniliselt on olemas vähem koormavad meetmed. Teiseks, sätestatakse (punktiga 4)	tekitaks põhjendamiskohustuse täitmine igal üksikjuhul veel eraldi vaidluse ettevõtja advokaadiga. Nagu praegu kriminaalmenetlustes, nii ka edaspidi jääb amet oma läbiotsimistel tuginema politsei IT-võimekusele. Kui politsei oma menetlustes ei tee läbiotsimisi nii, et sulgeks ettevõtja kontori päevadeks või nädalateks, et koha peal kõik tõendid kätte saada, siis kahtlemata ei tule see kõne alla Konkurentsiameti läbiotsimistel, kus politsei osaleb kõrvalrollis.
--	---

põhimõtte, et üldjuhul peab Konkurentsiamet andmekandjatelt relevantseid ja kaasa võetavad dokumendid välja sõeluma ettevõtja ruumides. Andmekandjate kaasavõtmine on lubatud üksnes juhul, kui see on objektiivselt põhjendatud (nt vältimaks põhjendamatut ettevõtja majandustegevusse sekkumist Konkurentsiameti ametnike pikaajalise sealviibimise kaudu) ning sellega ei kaasne täiendavat ettevõtja kaitseõiguste kahjustamist. Eelnev võtab üle Euroopa Kohtu sätestatud põhimõtte, et „/.../ [S]elleks, et komisjon saaks jätkata /.../ kontrolli ettevõtja raamatupidamisja muude äridokumentide üle oma ruumides /.../, [peab] olema kindlaks tehtud, et selline jätkamine ei too kaasa kaitseõiguste rikkumist ega kujuta endast asjaomaste ettevõtjate õiguste täiendavat kahjustamist, võrreldes sellega, mis kaasneb kontrolli läbiviimisega nende ettevõtjate ruumides.“ 13 Antud punkti alusel ei ole välistatud, et menetlusalune isik nõustub andmete kaasa võtmisega ning hilisema sõelumisega Konkurentsiameti ruumides, kuid lähtuvalt vajadusest tagada kaitseõiguse teostamine peab see üldjuhul jääma menetlusaluse isiku otsustada. Viimasena, samalaadselt asitõenditele sätestatakse punktiga 5, et (kui andmekandjate koopiade kaasavõtmine on eelnimetatud tingimustel lubatud) tohib Konkurentsiamet andmekandjate originaale kaasa võtta üksnes juhul kui nende kopeerimine ei ole tehnilistel põhjustel mõistlikult teostatav. „(6) Kui Konkurentsiameti ja läbiotsimisele allutatud isiku vahel tekib vaidlus teabe konfidentsiaalsuse või asjakohasuse üle, lahendab vaidluse halduskohus oma määrusega Konkurentsiameti või läbiotsimisele allutatud isiku taotlusel, kuulates ära Konkurentsiameti ja läbiotsimisele allutatud isiku seisukohad ning tutvudes vaidlusaluse teabega ja vajadusel menetlustoimiku materjalidega. Halduskohtu määruse peale esitatud määruskaebuse lahendamisel tehtud ringkonnakohtu määruse peale ei saa edasi kaevata.“ Selgitus: Esmalt asendatakse käesolevas lõikes tekstiosa(d) „teabevahetuse“ tekstiosaga „teabe“. Eelnevat põhjusel, et konfidentsiaalne võib olla ka teave, mis ei kvalifitseeru teabevahetuseks (nt ettevõtja arvutisse salvestatud/ paberkandjal välise õigusnõustaja õigusarvamus). Kuigi ka mõistet teabevahetus võib pigem tõlgendada laiendavalt (hõlmamaks näiteks õigusarvamusi, lepinguid vms), siis võimaliku vaidluse vältimiseks on põhjendatud laiema mõiste kasutusele võtmine. Teisena laiendatakse sätte kehtivusala ka teabe asjakohasuse üle tekkinud vaidlustele – hetkel ei paku eelnõu lahendust olukorrale, kui Konkurentsiameti ja ettevõtja vahel tekib vaidlus teabe asjakohasuse üle. Kolmandana antakse läbiotsimisele allutatud isikule halduskohtusse pöördumise õigus, kui selle ja Konkurentsiameti vahel tekib vaidlus teabe konfidentsiaalsuse/ asjakohasuse üle. Hetkel on kohtusse pöördumise õigus

üksnes Konkurentsiametil ning eelnõu ei paku lahendust olukorrale, kui vaidluse tekkel Konkurentsiamet halduskohtule taotlust ei esita. Alternatiivselt võib isikule halduskohtusse pöördumise õiguse andmise asemel sätestada üldreegli, et kui on tekkinud vaidlus ja Konkurentsiamet halduskohtusse ei pöördu, ei ole sellel lubatud asjaomase teabega tutvuda ega seda menetluses kasutada. Vajadust tagada võimalus vaidlustada kogutavate tõendite asjakohasus rõhutab olemuslikult ka Euroopa Inimõiguste Kohtu 4. aprilli 2023 lahend asjas <i>UAB Kesko Senukai Lithuania vs Lithuania</i>, kus vaidlustati tõendite kogumise õiguspärasus olukorras, kus selleks sisulist võimalust Leedu Konkurentsiameti menetluses ei avanenud. Tagamaks tõendite kogumise vaidlustamise võimalus tulekski võimaldada vaidlustada läbivalt ka menetlusluse isiku vaidlustamise õigus või alternatiivselt Konkurentsiameti ja menetlusluse isiku vahel tõendi lubatavusega tekkiva vaidluse korral mitte-võimaldada selle kasutamist menetluses. „(10) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktides 1-5 ja 7 sätestatud meetmete kohaldamiseks võib politsei kasutada vahetut sundi nii kaua, kui see on eesmärgi saavutamiseks vältimatu. Vahetut sundi kohaldab politsei oma kaalutlusel korrakaitseaduses sätestatud korras, arvestades käesoleva peatüki erisusi. Selgitus: Tehniline muudatus seonduvalt eelmise muudatusega – lisandusid täiendavad punktid. „(11) Edasilükkamatul juhul, kui taotluse kirjalik vormistamine ei ole õigel ajal võimalik, võib Konkurentsiamet taotluse halduskohtule läbiotsimiseks esitada muus taasesitatavas vormis. Käesoleva lõike alusel esitatavas taotluses tuleb põhjendada, miks taotlus on edasilükkamatu.“ Selgitus: tehniline muudatus – senises eelnõus oli kaks lg-t 10. Sisulisi muudatusi ei tehtud	
5. ettepanek: Täiendada eelnõu § 1 punktiga 46 lisatavat § 78²⁴ lõikega 7 ja sõnastada see järgmiselt: „(7) Käesolevas paragrahvis nimetatud taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise määruse peale võib haldustoiminguks loa andmise menetluses lisaks menetlusosalisele määruskaebuse esitada ka isik, kelle õigusi määrus puudutab.“ Selgitus: PS § 24 lg 5 kohaselt on igaühel õigus tema kohta tehtud kohtu otsuse peale kõrgemalseisvale kohtule kaebus esitada. Vastav säte peab silmas ka edasikaebeõigust kohtumääruste peale. Eelnevat eriti käesoleval juhul arvestades läbiotsimisega kaasneva põhiõigustee riive intensiivsust, sealhulgas potentsiaalset läbiotsimise kestvat iseloomu ja Konkurentsiameti	<u>Ei toeta</u> Eelnõus lähtutakse kriminaalmenetluse standardist. Kõrgema standardi kehtestamine ei ole põhjendatud. KrMS § 385 p 5 kohaselt ei saa (kohtu poolt) menetlustoiminguks loa andmise määrust, k.a. läbiotsimismäärust vaidlustada. Kohtute poolt antud läbiotsimismäärusi peetakse põhimõtteliselt vähem isikute õigusi riivavateks, kuivõrd neile on eelnenud poolt- ja vastuargumentide kaalumise sõltumatu kohtuniku poolt. Läbiotsimismääruse vaidlustamist määruskaebekorras ei saa pidada ka menetluslikult mõistlikuks. Nimelt on reeglina läbiotsimist vaja toimetada võimalikult kiiresti ning läbiotsimismääruse ajatamine selleks, et oodata

õigust teavet kaasa võtta. Eelnõu kohaselt antaks Konkurentsiametile läbiotsimiseks luba HKMS-i haldustoiminguks loa andmise sätete järgi (§ 78²⁴ lg 1) ehk halduskohtu määrusega (HKMS § 265 lg 1). Määruse peale võib kaebuse esitada üksnes menetlusosaline (HKMS § 265 lg 5). Järelevalvealune isik läbiotsimise loa andmise menetluses menetlusosaliseks ei ole, kuna HKMS § 264 lg 3 kohaselt on loa andmise otsustamisel menetlusosalisteks taotleja ja seaduses sätestatud juhtudel isik, kelle suhtes loa andmist taotletakse. Hetkel läbiotsimisele allutatud isikule menetlusosalise staatust ei anta (st seaduses ei ole sätestatud, et isik, kelle suhtes loa andmist taotletakse, oleks menetlusosaliseks). Vastavalt on võimalik ka väita, et tal puudub määruskaebeõigus. See on PS § 24 lõikega 5 vastuolus – sama seisukohta on väljendanud ka õiguskantsler.¹⁵ Advokaatur on probleemile varasemalt korduvalt osutanud ning selle tulemina anti menetlusalusele isikule määruskaebeõigus käesolevale eelnõule eelnenud eelnõus (vt 384SE kohane KonkS § 78²⁴ lg 5), kuid kahetsusväärset on asjaomane säte praegusest eelnõust versioonist välja jäänud.	kaebementluse tulemust, muudaks läbiotsimise läbiviimise mõttekuks. Läbiotsimismääruse vaidlustamise vajadus on ületõlde kaheldav, sest kui enne läbiotsimise toimetamist sekkuks see liialt menetluse käiku ning takistaks menetluse kulgu, siis pärast läbiotsimise toimetamist pole määruse vaidlustamine enam otstarbekas – määrus on juba oma eesmärgi täitnud ja läbiotsimine on toimunud.
6. ettepanek: Eelnõu § 1 punktiga 46 lisatava § 78²⁵ lõige 8 kustutada. Selgitus: Eemaldatakse füüsilise isiku (sh nt järelevalvealuse isiku töötajatele) poolt teabenõudele vastamata jätmisel põhjendamatu sunniraha kohaldamise võimalus (nn ülekuldamine). ECN+ direktiiv nõuab, et teabenõude täitmata jätmise korral oleks sunniraha võimalik rakendada ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele. Füüsilistele isikutele sunniraha kohaldamise võimalust direktiiv ei nõua. Täpsemalt, ECN+ direktiivi art 16(1) sätestab: Liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on võimalik otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele tulemusliku, proportsionaalse ja hoiatava sunniraha maksmise kohustus. Regulatsiooni muutmata jätmine tekitab võimaluse volituste kuritarvitamiseks ning enese mittesüüstamise privileegist kõrvalehiilimiseks – Konkurentsiamet saaks ettevõtja töötajalt nõuda sunniraha ähvardusel ettevõtja poolt enese mittesüüstamise privileegiga kaetud teavet, kuid töötaja ei saa privileegile tuginedes vastamisest keelduda (ta ei süüestaks ennast, vaid tööandjat).	Ei toeta Direktiiv ei tee vahet füüsilistel ja juriidilistel isikutel ja nõuab, et sunniraha ähvardusel saaks teabenõudeid esitada kõikidele isikutele, kellel asjakohast teavet võib olla. Direktiivis sätestatud sunniraha on oma olemuselt kohustuse täitmisele suunatud meede ja on loodud eelkõige teabe nõude regulatsiooni tõhusa rakendamise tagamiseks. Direktiivi artikli 8 lause 4 ütleb, et sama ulatuslikku teabenõuet, nagu kasutatakse menetlusaluse isiku suhtes, peab saama kasutada mistahes muu isiku suhtes: „<i>Liikmesriikide konkurentsiasutustel on samuti õigus igalt muult füüsiliselt või juriidiliselt isikult nõuda, et nad esitaksid kindlaksmääratud ja mõistliku aja jooksul teavet, mis võib olla oluline seoses ELi toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 kohaldamisega.</i>“. Direktiivist ja Euroopa Kohtu praktikast tulenevad teatud kindlad teabenõude täitmisest keeldumise alused. Täiendavaid aluseid teabenõude täitmisest keeldumisele juurde luua ei tohi. Samuti ei tohi muult, kui menetlusalusel isikult teabe nõudmise regulatsioon olema vähem tõhus, kui see on menetlusaluse isiku puhul. Direktiiv selliseid erisusi ei sätesta, järelikult on nõutav ja põhjendatud ühtlase regulatsiooni kehtestamine. Juhul, kui menetlusaluse isiku puhul oleks teabenõudele mitteallumise puhul sunniraha nõudmine võimalik, kuid muu isiku puhul mitte, siis ei oleks direktiivi nõuded täidetud ja selle eesmärgid ei oleks tagatud.
7. ettepanek:	Ei toeta Sunniraha regulatsioon lähtub direktiivist.

Muuta eelnõu § 1 punktiga 46 lisatava § 78³⁵ lõikeid 3-4 ning sõnastada need järgmiselt: „(3) Sunnirahahoiatuses märgib Konkurentsiamet sunniraha päevamäära ülempiiri, mis ei tohi ületada käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud maksimaalset päevamäära. Konkurentsiamet võib uue hoiatuse tegemisega sunniraha päevamäära tõsta kuni käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud maksimaalse päevamäärani.“

Selgitus: Hetkel on viidatud säte sõnastuslikult ebaselge. Primaarselt on ei ole lõpuni arusaadav, mida on mõeldud „eelnimetatud sunnirahahoiatuse all“. Eelduslikult on sellena käsitletud sunnirahahoiatuses märgitud päevamäära ülempiir. Tõlgendus, et mõeldud on hoopis lõikes 1 sätestatud maksimaalset päevamäära võiks viia olukorrani, kus Konkurentsiamet võib potentsiaalselt rakendada sunniraha kõrgemas määras, kui on märgitud isikule tehtud hoiatuses, ei ole sunniraha rakendamise põhimõtetega (ATSS) ega ka haldusmenetluse üldpõhimõtetega kooskõlas. Sellist sunniraha rakendamise korda ei nõua ka ECN+ direktiiv (artikkel 16). Kui eelnõud ei soovita antud osas muuta, siis peaks kaaluma seletuskirja täpsustamist.

„(4) Konkurentsiamet võib sunniraha rakendada hoiatuses märgitud vabatahtliku täitmise tähtaja möödumisest kuni kohustuse täitmiseni ja märgib selle sunniraha rakendamise aktis.“

Selgitus: Hetkel sätestatu, kus Konkurentsiamet võib sunniraha rakendada ka isiku poolt kohustuse täitmise järgselt (ehk tagasiulatuvalt), ei ole sunniraha rakendamise põhimõtetega (ATSS) kooskõlas. Sunniraha eesmärgiks on isiku suunamine mingit tegu tegema/ selle tegemisest hoiduma. Kui isik on teo juba teinud, ei ole sunnirahaga taotletav eesmärk enam saavutatav. Selle asemel toimuks eelnõukohase sunniraha määramisega isiku karistamine. Lisaks eelnevale oleks tegemist ka põhjendamatu ülekuldamisega – ECN+ direktiiv ei nõua sunniraha kohaldamise võimalust tagasiulatuvalt. Seda ei saa ka tuletada ECN+ artikkel 16 lõigetest 1-2 tulenevast kohustusest, et sunniraha peab olema tõhus, proportsionaalne ja hoiatav. Eelnev puudutab sunniraha päevamäärde suurus, mis on eelnõus samad, mis Euroopa Komisjoni menetlusteski (ning vastavalt eeltoodud nõudega kooskõlas). Kui ka seadusandja peaks soovima sätestada ATSS kohasest sunnirahast täiesti eraldiseisvat instituti, millele kohalduvad teistsugused põhimõtted (mis ei ole põhjendatud), tuleks loodav instituit ka teisti nimetada (nt „karistusmaks“).

Advokatuur viidab oma kirjas ekslikult ATSS-is sätestatud sunniraha instituudile. Direktiivi ülevõtmiseks kehtestatakse ATSS-i regulatsiooni suhtes erisäte.

Eelnõu § 78³⁷ (sunniraha määr ja kohaldamise kord) võtab üle ECN+ direktiivi artikli 16. ECN+ direktiivi artikkel 16 on eestikeelses tõlkes pealkirjastatud kui sunniraha. Inglisekeelses keeleversioonis on kasutatud terminit „*periodic penalty payment*“. Tegemist on Eesti õiguskorra jaoks uudse haldussunnimeetmega, mis ei vasta täiel määral ATSS-s sätestatud sunniraha mehhanismile

Direktiivi artikli 16 lõige 1 näeb ette, et liikmesriigid tagavad, et nende konkurentsiküsimustes pädevatel riiklikel haldusasutustel on võimalik otsusega määrata ettevõtjatele ja ettevõtjate ühendustele tulemusliku, proportsionaalse ja hoiatava sunniraha maksmise kohustus. Selline sunniraha määratakse proportsionaalse osana nimetatud ettevõtjate või ettevõtjate ühenduste keskmisest päevasest üleilmsest kogukäibest eelmisel majandusaastal ühe päeva kohta ning arvutatakse alates (hoiatus)otsuses nimetatud kuupäevast. **Direktiiv räägib sisuliselt kahest otsusest: üks neist on sunniraha hoiatust sisaldav otsus, mis määrab vabatahtliku täitmise kuupäeva. Teise, st lõpliku otsusega määratakse maksmise kohustus päevade kohta kokku arvutatud ulatuses.**

ECN+ direktiivis ettenähtud sunniraha on oma olemuselt viivissunniraha ning on inspireeritud Euroopa Komisjoni poolt rakendatavast sunnirahameetmest (vt nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 artikkel 24). Erinevus kehtivast ATSS kohasest sunnirahast on see, et sunniraha määratakse päevamäära alusel ja iga viivitatud päeva eest. Euroopa Komisjoni poolt JuM-ile mitteametlikult antud selgituste kohaselt näeb nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 artikkel 24 ette kaheastmelise menetluse. Menetluse esimeses otsuses (ATSS tähenduses sarnane sunniraha hoiatusele) määratakse sunniraha esialgne päevamäär ja vabatahtliku täitmise aeg. Teine otsus tehakse hilisemas staadiumis ning see fikseerib maksmisele tuleva lõpliku sunniraha summa, võttes arvesse vabatahtliku täitmise ajast möödunud päevade arvu ja sunniraha päevamäära. Üksnes nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõikes 2 nimetatud lõplikul otsusel on õiguslikud tagajärjed ja üksnes seda saab kohtulikult vaidlustada.

ATSS-s sätestatud sunniraha kui sunnivahendi rakendamise lubatavus on sätestatud mh ATSS § 8 lõike 1 lauses 1. Sunnivahendit on lubatud rakendada, kui adressaadile on tehtud teatavaks ettekirjutus, mis kehtib, ning see ei ole sunniraha rakendamise hetkeks kehtivust kaotanud. HMS § 61 lõike 2 kohaselt kehtib haldusakt kuni kehtetuks tunnistamiseni, kehtivusaja

	lõppemiseni, haldusaktiga antud õiguse lõpliku realiseerimiseni või kohustuse täitmiseni, kui seadus ei sätesta teisiti. Kui ettekirjutuse adressaat on talle haldusaktiga pandud ja sunniraha hoiatusega tagatud kohustuse täitnud, siis ei tohi haldusorgan ATSS § 8 lõike 1 lausest 1 tulenevalt sunniraha enam rakendada. Just viimase aspekti tõttu ei ole ATSS-s sätestatud sunniraha mudel ECN+ direktiivi ülevõtmiseks piisav. Nimelt nõuab direktiiv, et iga viivituses oldud päeva eest peab saama määrata lõppotsusega sunniraha maksmise kohustuse sõltumata sellest, kas esialgne ettekirjutus mingil hetkel täidetakse või mitte. Direktiivi ülevõtmiseks tuleb luua õiguslik alus sellise sunniraha rakendamise akti jaoks (vt ülal – kaheastmelise menetluse teine otsus), mis määrab kindlaks lõpliku maksmisele tuleva sunniraha summa ning mis on täidetav isegi siis, kui kohustus on ettekirjutuse adressaadi poolt – viivitusega – juba täidetud. Direktiiviga ei oleks kooskõlas see, kui ettekirjutuse adressaat on näiteks teatud hulga päevi vabatahtliku täitmise tähtajast ületanud, kuid viivituses oldud päevade eest ei saaks pärast kohustuse täitmist enam sunniraha rakendada. Direktiivi kohaselt peaks iga viivituses oldud päeva eest isik maksma sunniraha, sõltumata sellest, kas kohustus mingil hetkel pärast vabatahtlikku tähtaega täidetakse või mitte.
8. ettepanek: Eelnõu § 1 punktiga 46 lisatava § 78³⁵ lõige 5 kustutada. Selgitus: Eemaldatakse sunniraha tagasiulatuva kohaldamise võimalus. Eelnevat on detailsemalt põhjendatud ülalpool punktis 7)7).	Ei toeta Vt selgitust 7. ettepaneku kohta.
9. ettepanek: Täiendada Eelnõu § 1 punktiga 46 lisatavat §-i 78³⁶ lõikega 3 ning sõnastada see järgmiselt: „(3) Riik hüvitab menetlusalusele isikule konkurentsijärelevalvemenetlusega seotud põhjendatud menetluskulud, sealhulgas õigusabi-, tõlke- ja ekspertide kaasamisega seotud kulud, kui: 1) konkurentsijärelevalvemenetlus on lõppenud käesoleva seaduse § 78¹⁴ lõike 2 punktis 3 või 4 sätestatud alusel; 2) jõustunud on kohtuotsus, mille kohaselt ei ole menetlusaluse isiku poolt moodustatud ettevõtja või ettevõtjate ühendus keelatud tegu toime pannud.“ Selgitus: Konkurentsioigus on materiaalsoiguslikult keeruline ning isikutel on oma õiguste kaitseks on tihtipeale vajalik kaasata väliseid eksperte. See võib osutuda kulukaks. Arvestades, et eelnõukohane konkurentsijärelevalvemenetlus saab tõenäoliselt sisuliselt olema väärteomenetluse eelmenetluseks, kus ettevõtjat ähvardab väga oluline	Ei toeta Kehtiva õiguse järgi hüvitatakse menetluskulud ainult kohtumenetlustes (sh halduskohtumenetlus, väärteomenetlus). Menetluskulusid kannab üldreeglina pool, kelle kahjuks otsus tehakse. Haldusmenetluses (st kohtueelses haldus- või riiklikus järelevalves, mida toimetab mõni amet) menetluskulusid ei hüvitata. Seda põhjusel, et haldusmenetluses kehtib lisaks uurimispõhimõttele ka selgitamiskohustus, mille osaks on haldusorgani kohustus isikut haldusmenetluses abistada. Seega on haldusmenetluse üheks lähtealuseks see, et isik peab haldusmenetluses saama oma õigusi kaitsta ilma õigusabiteenuseta. Riigikohus on korduvalt öelnud, et halduskohtumenetluses saab välja mõista ainult halduskohtumenetluses kantud menetluskulusid, mitte haldusmenetluses kantud õigusabikulusid (RKHKo 19.11.2014, 3-3-1-43-14, p 26 ja selles viidatud lahendid). Muude menetluskulude kandmine on reguleeritud haldusmenetluse seadustikus – nt tõlgi kaasamise kulud katab tõlgi kaasamist taotlenud menetlusosaline (HMS § 21 lg 2), eksperdi või

rahatrahv, on oma õiguste kaitseks võetavate kulude ettevõtjale hüvitamata jätmine (kui menetlus lõppeb muul alusel kui rikkumise tuvastamine) teda ebaproportsionaalselt koormav. See võib tõenäoliselt olla käsitatav koguni tõhusa kaitseõiguse teostamise takistamisena ning vastavalt vastuolus Euroopa Inimõiguste Konventsiooni artikliga 6 (õiglase kohtumenetluse põhimõte). Seetõttu lisatakse käesolevaga konkurentsijärelevamenetluses menetlusalusele isikule menetluskulude hüvitamist reguleeriv säte. Konkurentsijärelevalve osas on vajalik pidada ka silmas, et üldreeglina eeldab antud menetlus ettevõtte-väliste õigusnõustajate ning ekspertide kaasamist, kuna vajalik on tagada õigusliku privileegi rakendumine (mis ei ulatu ettevõtte-siseste juristideni) ning Eesti igapäevases praktikas ei ole ettevõtjatel ka ettevõtte-siseseid juriste, kes oleksid keskendunud konkurentsioigusega seotud küsimustele. Vastavalt, kui peetakse vajalikuks avalik-õiguslikku sekkumist isiku põhiõigustesse läbi menetluse, siis rikkumist mitte-tuvastava menetluse korral on kindlasti vajalik ka seotud kulutuste hüvitamine. Analoogne säte sisaldus ka käesolevale eelnõule eelnenud eelnõus (vt 384 SE § 7838 lg 3), kuid kahetsusväärselt on see käesolevast eelnõust eemaldatud.	tunnistaja kaasamise kulud kannab isik või haldusorgan, kelle taotlusel tunnistaja või ekspert kaasati (HMS § 39 lg 6). Eelnõu 384 SE versiooni eesmärk oli kehtestada uus erihaldusmenetlus, st konkurentsijärelevamenetlus, mis vajas seega eraldi menetluskulude hüvitamise regulatsiooni. Kuna uues eelnõus on taastatud paralleelmenetluste loogika (konkurentsijärelevamenetlus kui haldusmenetluse eriliik + väärtemenetlus), siis lähtutakse kehtiva õiguse põhimõtetest. Konkurentsijärelevamenetlust ei saa käsitleda väärtemenetluse eelmenetluseks, sest nende eesmärgid on erinevad.
10. ettepanek: Muuta eelnõu § 1 punktiga 46 lisatava § 78³⁷ lõiget 3 ning sõnastada see järgmiselt: „(3) Kohus lahendab taotluse konkurentsijärelevamenetluse tagamiseks halduskohtumenetluse seadustiku 27. peatüki sätete kohaselt. Käesolevas paragrahvis nimetatud taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise määru peale võib haldustoiminguks loa andmise menetluses lisaks menetlusosalisele määruskaebuse esitada ka isik, kelle õigusi määrus puudutab.“ Selgitus: Eelnõu kohaselt käib konkurentsijärelevamenetluse tagamine (nagu ka läbiotsimiseks loa andmine) haldustoiminguks loa andmise sätete järgi. Konkurentsijärelevamenetluse tagamiseks ei anna kohus Konkurentsiametile luba, vaid tagab selle ise oma määru. Järelevalvealune isik asjaomases kohtumenetluses menetlusosaliseks. See on põhiseadusega vastuolus – eelnevat on detailsemalt selgitatud ülalpool, läbiotsimiseks loa andmise kontekstis (vt ülal p 5). Vastavalt lisatakse eelnõusse säte, mis annab menetlusalusele isikule asjaomases kohtumenetluses menetlusosalise staatuse ning vastavalt ka (määrus)kaebeõiguse.	Ei toeta Eelnõus lähtutakse kriminaalmenetluse standardist. Kõrgema standardi kehtestamine ei ole põhjendatud. KrMS § 385 p 5 ei ole menetlustoiminguks loa andmise määrus määruskaebuse lahendamise korras vaidlustatav. Järelevalvealuse isiku põhiõiguste riive on sättes tasakaalustatud läbi § 78³⁷ lõikes 2 sätestatu: „menetluse tagamise meetme otsustamisel arvestab kohus avalikku huvi ja järelevalvealuse isiku õigusi ning hindab järelevalveamenetluse perspektiive ja menetluse tagamise meetmete rakendamise ettenähtavaid tagajärgi.“. Samuti võimaldab lõige 6 järelevalvealusel isikul taotleda, et halduskohus kontrolliks konkurentsijärelevamenetluse tagamise meetmete jätkuvat põhjendatust, kui meetmete rakendamisest või meetmete põhjendatuse viimasest kontrollist on möödunud mitte vähem kui kuus kuud. Konkurentsijärelevamenetluse tagamise meetmete jätkuva põhjendatuse kontrolliks võib halduskohus nõuda selgitusi Konkurentsiametilt ja tutvuda menetlustoimikuga.
11. ettepanek: Täiendada eelnõud §-ga 13 ning sõnastada see järgmiselt: „§ 13. Seaduse jõustumine Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. jaanuaril.“	Ei toeta Eelnõu algataja hinnangul ei saa antud juhul rääkida muudatuse ootamatusest, kuna eelnõu erinevate versioonidega on erinevates etappides tegeletud päris

Selgitus: Käesolevalt tehakse ettepanek sätestada seaduse jõustumisajana 1. jaanuar 2026, et puudutatud isikutele oleks tagatud mõistlik aeg uue korraga tutvumiseks. Eelnõu kohaselt jõustuks seadus üldkorras. Arvestades, et tegemist on Eesti õiguskorra märkimisväärse muutmisega peaks seaduse hõljumisaeg olema vähemalt kuus kuud (kui mitte rohkem). Nii ettevõtjatele kui ka Konkurentsiametile on vajalik tagada piisav aeg uue menetluskorraga tutvumiseks. Väited, et nn seaduse hõljumisaega ei ole vaja, kuna materiaaõigust ei muudeta ning ametile antakse uue menetluskorraga pigem rohkem õigusi kui kohustusi, ei päde. Kui seaduse vastuvõtmine peaks sattuma viivitusse, võib olla vajalik vacatio legis'e pikendamine 1. jaanuarist 2026 kaugemale.	pikalt. Tuleb arvestada, et direktiivi mitteülevõtmise eest Eesti riigile määratud igapäevase karistumakse (3000 eurot) arvestamine lõpetatakse ainult rikkumise lõpetamise hetkest – <u>rikkumise lõpetamise hetkeks on siinkohal seaduse jõustumise kuupäev</u>. Pikem üleminekuperiood tähendaks seega riigi jaoks suuremat trahvi. Eelnõu algataja toetab seega seaduse jõustumist üldises korras, st kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.
Teenusmajanduse Koja 08.05.2025 kiri	
Teenusmajanduse Koda ei ole nõus Eelnõu § 1 punktiga 24, mis näeb ette KonkS täiendamise §-ga 73⁸ raamatupidamise erinõude täitmata jätmise eest. Nimetatu ei ole seotud direktiivi ECN+ ülevõtmisega, kuna tegemist on konkurentsiseaduses sätestatud Eesti õiguse erikoosseisudega. Mainitud rikkumisel ei ole võrreldavat kahjulikku mõju ühiskonnale, majandusele ja konkurentsile, mis õigustaks raamatupidamise erinõude täitmata jätmise eest ECN+ direktiivile vastava range menetluse läbiviimist ning rahatrahvi ülemmäära 10% ettevõtja kogukäibest sätestamist. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu põhiseaduspärasuse analüüsi, mis taolise hiigelsuure ja ettevõtlust suretava sanktsiooni vältimatult vajalikkust õigustaks. Teenusmajanduse Koja arvates ei peaks direktiivi ülevõtmise varjus tegelema ülekuldamisega (<i>goldplating</i>). Lisaks tekitab eelviidatud koosseisu sätestamine juurde halduskoormust ja bürokraatiat, mis ei ole kooskõlas valitsuskoalitsiooni eesmärkide ja lubadustega.	Ei toeta Tegemist ei ole uue KonkS koosseisuga, vaid tõusnud on antud koosseisu eest määratava trahvi piirmäär. § 73⁸ (raamatupidamise erinõude täitmata jätmise) on seotud direktiivi kohaldamisalas oleva põhikoosseisu ehk ELTL artikli 102 (ja Eestis KonkS § 14, 14, § 15, § 18, § 73⁷) eesmärkidega. Muudatus karistumääras on vajalik, et tagada reaalne võimalus kontrollida oluliste vahendite üle kontrolli omava ettevõtja kohustuste täitmist ja vältida olukorda, kus ettevõtjal oleks võimalik kuritarvituste eest mitte vastutada vaid seetõttu, et ta oma raamatupidamise kohustuse täitmata jätab.
Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja 24.04.2025 kiri nr 3-1/7-1	
1. märkus: Eelnõuga lisatakse konkurentsiseadusesse § 78⁴⁵, mille lg 4 järgi kohaldatakse teise liikmesriigi Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1 artiklite 13 ja 16 kohasest jõustunud või täidetavast otsusest tuleneva nõude täitmise aegumisele selle teise liikmesriigi õigust. Peame vajalikuks, et eelnõusse või seletuskirja lisataks viited või teeks Justiits- ja Digiministeerium muul moel Eesti Vabariigi kohtutäituritele teatavaks informatsiooni nõuete aegumise õiguslike aluste kohta teistes EL liikmesriikides. Siinkohal juhime ka tähelepanu, et täitedokumentid peab kohtutäitur aru saama, mistõttu tuleb kohtutäiturile esitada täitedokument ka eestikeelse tõlkena. Üheks võimalikuks lahenduseks on täiendada eelnõuga	Ei toeta Tulenevalt direktiivi artikli 27 lõike 2 punktist e ja selle ülevõtmiseks kavandatud KonkS § 78⁴⁶ (nüüd § 78⁴⁷) lõike 2 punktist 5 peab Eestis täitmist taotlev teise liikmesriigi konkurentsiasutus (täitmis)taotlusesse olema märgitud „teise liikmesriigi õigusest tulenevat tähtaeg, mille jooksul peab dokument olema teatavaks tehtud või kätte toimetatud või otsus täidetud.“. Konkreetse liikmesriigi nõude aegumistähtaaja esitatakse seega kohtutäiturile konkreetse täitemenetlusega seotud taotluses, kõikide liikmesriikide aegumistähtaegade ette andmisel ei oleks siin praktilist väärtust.

konkurentsiseaduse § 78⁴⁵ lõikega 5: „Kui Konkurentsiamet esitab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse koos samas lõikes nimetatud otsuse koopiaga kohtutäiturile sundtäitmisele pööramiseks, siis lisab ta eelnimetatud dokumentidele ka nende eestikeelse koopia ja eestikeelse teabe konkreetsele nõudele kohaldatavate aegumise õiguslike aluste kohta.“	Keele osas lähtutakse eelnõus üldreeglist, et konkurentsijärelevamenetlus toimub HMS § 20 lõike 1 kohaselt eesti keeles. Märkusega arvestamise otsustamiseks tuleb eeskätt ära lahendada küsimus, kes hakkab kandma välisriigi täitetaotluse tõlkimisega seotud tõlkekulusid ja/või kuidas toimub kantud kulude hüvitamine.
2. märkus: Eelnõuga lisatakse konkurentsiseadusesse § 78⁴⁸, mille lg 2 järgi tekib kohtutäituril õigus nõuda täitekulude tasumist sissenõudjalt, kui tal ei õnnestu konkurentsiseaduse § 78⁴⁵ lõikes 2 nimetatud täitedokumenti täita. Peame vajalikuks, et täpsustataks kas kõnealust sätet või seletuskirja, millise aja jooksul tuleks täitmise võimatus tuvastada ja kas osaline täitmine loetakse täitmise õnnestumiseks või mitte? Palume ka parandada konkurentsiseaduse §-s 78⁴⁶ olevad viited ja sätestada korrektsetena § 78⁴⁴ ja § 78⁴⁵ lõige 1 ja niisamuti § 78⁴⁸ lg-s 2 olev viide ja sätestada korrektsena § 78⁴⁵ lõige 2.	<u>Toetame</u> Eelnõu tuleb täpsustada, viiteid tuleb parandada.
Riigikohtu 08.05.2025 arvamus	
1. märkus: Kavandatava KonkS § 78³⁷ lg 1 kohaselt võib Konkurentsiamet konkurentsijärelevamenetluse tagamiseks taotleda halduskohtult järelevalvealuse isiku lõpetamise, ühinemise, jagunemise või muu ümberkujundamisega seotud tehingute ja toimingute keelamist. Eelnõu seletuskirjast ei tule selgelt välja vajadus niisuguse meetme järele.	<u>Ei toeta</u> Seletuskirja lk-l 141 on selgitatud, et uued sätted on suunatud direktiivi artikli 13 lõike 5 nõude täitmisele, mille kohaselt peavad liikmesriigid tagama, et ettevõtja mõistet kohaldatakse rahatrahvide määramisel ka ettevõtjate õigusjärglaste ning nende majandustegevust jätkavate isikute suhtes. Väärteomenetluse rahatrahvi sissenõudmisel võimaldab kehtiv täitemenetluse seadustiku §-de 203 ja 208 redaktsioon juriidilise isiku lõppemise korral pöörata sissenõue ka tema õigusjärglasele (TMS varasem redaktsioon sõnaselgelt välistas juriidilisele isikule mõistetud karistuste õigusjärglaselt sissenõudmise, kehtivast redaktsioonist on viide juriidilise isiku karistuste õigusjärglastele üle kandumise välistamise kohta eemaldatud, mis võimaldab järeldada, et sissenõutavaks muutunud rahatrahvide nõuded lähevad õigusjärglastele üle sarnaselt muude varaliste nõuetega.

	Siiski vältimaks olukorda, kus ettevõtja jõuab astuda samme oma juriidilise keha lõpetamiseks või selle ümberkujundamiseks, et vabaneda seeläbi vastutusest juba menetluse kestel – näiteks juba konkurentsijärelevalvemenetluse käigus, näeb käesoleva paragrahvi regulatsioon ette menetluse tagamise vahendeid, mille abil on võimalik juriidilise isiku lõpetamisele või selle ümberkujundamisele suunatud tehingud ära keelata.
2. märkus: Ebaselgeks jääb, miks on vaja riigi õigusabi seaduse § 10 lg-t 31 täiendada, muutes konkurentsijärelevalveasjades üldreeglit, mille kohaselt esitatakse taotlus riigi õigusabi saamiseks haldusmenetluses taotleja elu- või asukohajärgsele või õigusteenuse osutamise eeldatava koha järgsele halduskohtule. Lisaks on Justiits- ja Digiministeerium viidanud võimalusele kohtumenetluse tõhustamise eelnõu raames muuta halduskohtumenetluses kehtiva üldise kohtualluvuse kaebaja elu- või asukohast lähtuvaks. Kavandatav vastassuunaline täiendus oleks selle mõttega vastuolus.	Toetame Toetame eelnõus riigi õigusabi seaduse sätete täpsustamist.
Eesti Ehitusettevõtete Liidu ja Eesti Taristuehituse Liidu esindaja advokaadibüroo Sorainen vandeadvokaat Norman Aasa arvamus konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta	Antud analüüs on koostatud eelmise eelnõu versiooni 384SE kohta ja on keskendunud haldustrahvide kontseptsiooni mitesobivusele Eesti õiguskorda. Vastavalt on ka analüüsi koostaja ettepanekud välja toodud juhuks „kui seadusandja otsustab jääda siiski haldustrahvimenetluse juurde“. Haldus- ja väärteomenetluse põhise eelnõu 609SE puhul ei ole analüüsis tehtud ettepanekud seega asjakohased.
Riigikogu õiguskomisjoni muudatusettepanekud konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 609 SE kohta	
Muuta ja sõnastada eelnõu § 6 järgmiselt: § 6. Karistusseadustiku muutmine Karistusseadustikus tehakse järgmised muudatused: 1) paragrahvi 1 lõiget 1 täiendatakse uue lausega järgmises sõnastuses: „Muudes seadustes ette nähtud süütegude eest karistamiseks võib nendes sätestada käesoleva seadustiku üldosast teisiti, kui seda nõuab reguleeritava valdkonna eripära.“; 2) paragrahvi 47 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks; 3) paragrahvi 50 lõike 1 preambul muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Mootor-, õhu- või veesõiduki, samuti trammi või raudteeveeremi ohutu liiklemise või käituseeskirjade rikkumisega seotud süüteo eest võib lisakaristusena kohaldada sõiduki juhtimise õiguse äravõtmist.“;	Toetame osaliselt Toetame eelnõu täiendamist Riigikogu õiguskomisjoni poolt pakutud karistusseadustiku muudatustega. Samas peame vajalikuks jätta eelnõus alles ka § 6 punkt 2: „paragrahvi 14 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(3) Juriidilise isiku vastutuselevõtmine ei eelda ega välista süüteo toime pannud füüsilise isiku vastutuselevõtmist, kui seaduses on ette nähtud ka füüsilise isiku vastutus.“. Leiame, et antud säte on täpsustuseks võrreldes kehtiva regulatsiooniga olenemata sellest, kas KarS § 1 lg 1 muudatus tehakse või mitte. Ka olukorras, kus on ette nähtud nii juriidilise kui füüsilise isiku vastutus, võib tekkida olukord, kus füüsiline isik küll paneb toime teo, mida saab juriidilisele isikule

4) paragrahvi 81 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „Väärtegu on aegunud, kui selle lõpuleviimisest kuni selle kohta tehtud otsuse jõustumiseni on möödunud kaks aastat.“; 5) paragrahv 400 tunnistatakse kehtetuks. Pakutud muudatusega jääksid eelnõu §-st 6 välja eelnõu I lugemise tekstis pakutud KarS muudatused 1 – 3: 1) paragrahvi 14 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(3) Juriidilise isiku vastutusele võtmine ei eelda ega välista süüteo toime pannud füüsilise isiku vastutusele võtmist, kui seaduses on ette nähtud ka füüsilise isiku vastutus.“; 2) paragrahvi 14 täiendatakse lõikega 5 järgmises sõnastuses: „(5) Konkurentsiseaduses võib konkurentsialaste väärtegude kohta ette näha erisusi käesolevas paragrahvis sätestatust.“; 3) paragrahvi 81 täiendatakse lõikega 4³ järgmises sõnastuses: „(4³) Konkurentsiseaduses võib konkurentsialaste väärtegude aegumistähtaaja peatumise osas ette näha erisusi.“; Eelnõu teksti jääks alles muudatus, millega tunnistatakse kehtetuks KarS § 400.	omistada, ent füüsiline isik ise kriminaalvastutust ei vääri. Sellisel juhul peaks olema selge, et ka olukorras, kus füüsilisest isikust süüteo toimepanija jääb isiklikult kriminaalvastutusele võtmata (nt kohaldatakse oportuiniteeti, isik sureb enne tema suhtes kohtumenetluse alustamist või tema süü tehakse küll kindlaks, kuid isik viibib välismaal ja tema üle kohtupidamine ei ole võimalik). Samas, kui kirjeldatud olukordades on juriidilise isiku vastutuse eeldused tõendatud, peaks juriidilise isiku siiski saama vastutusele võtta. Samuti on varasemalt olnud probleeme seoses olukorraga, kus koosseis eeldab erisubjekti (nt "tööandja" või "krediidiasutus"), kuid konkreetne füüsiline isik erisubjekti tunnustele ei vasta (küll aga vastab neile tunnustele juriidiline isik). Ehkki see võib olla teoreetilises plaanis selge, tuleb JDM-le saadetud sellekohaseid päringuid silmas pidades selgus tekitada ka seadusetekstis, et välistada sellekohased vaidlused ega ebaselgus.
Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ja Riigikogu liikmete J. Aabi, T. Kiige, E. Karuse ja Züleyxa Izmailova muudatusettepanekud konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 609 SE kohta	
Sisult on muudatusettepaneku näol tegemist Riigikogu menetluses olnud konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (384 SE) tekstiga, mille valitsus võttis 31.03.2025 Riigikogu menetlusest tagasi. Muudatusettepanekud näevad konkurentsijärelevalve läbiviimise ühe tervikliku menetlusviisina haldusmenetluses ja haldustrahvi määrajaks halduskohtu.	Ei toeta Eelnõu 384 SE põhineb haldustrahvi kontseptsioonil, millest on praeguseks otsustatud loobuda. Käesoleva eelnõus 609 SE lähtutakse kehtiva õiguse struktuuridest, st luuakse haldusõiguslik konkurentsijärelevalvemenetlus ja karistused määratakse väärteomenetluses.